

“เปิดบ้านหนังฉิ่น ศิลปินแห่งชาติ”

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม

“ขอเปิดบ้านศิลปิน”

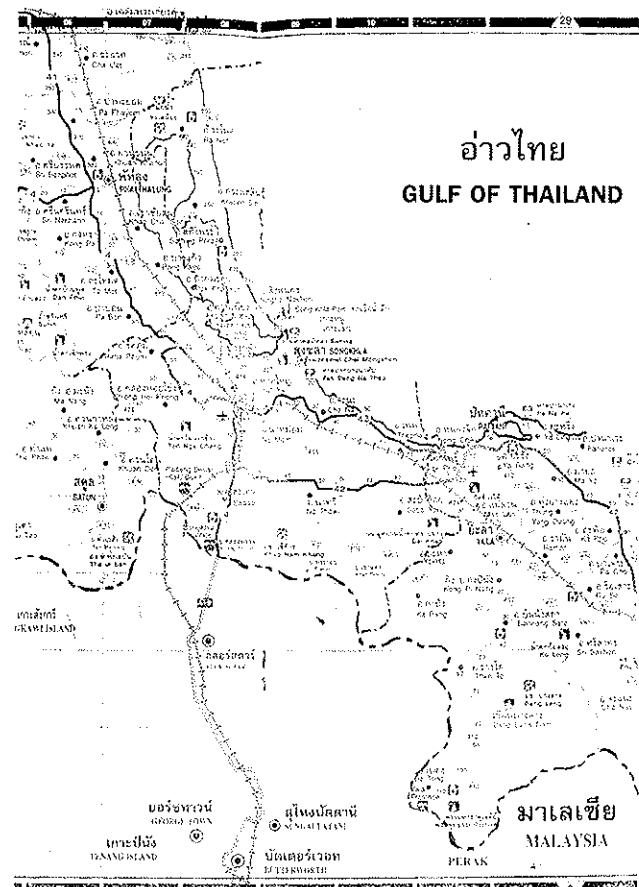
สมปอง ยอดมณี

คือหย่อมย่าน ฐานถิ่น บ้านฉันทัน

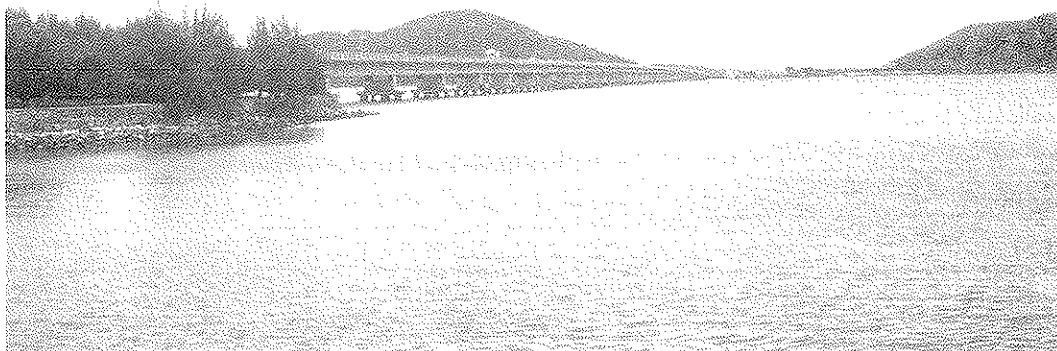
๖๖ แผ่นดินจังหวัดสงขลาถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยสภาวะธรรมชาติ คือปากอ่าวที่เป็นช่องเปิดของทะเลสาบสงขลา อันส่งผลให้พื้นที่ด้านเหนือของจังหวัดตั้งแต่อำเภอระโนด อำเภอกระเส็นรุ อำเภอสทิงพระ และอำเภอสิงหนคร ถูกแยกออกจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เป็นที่ตั้งของอำเภอเมือง และอำเภออื่น ๆ ทางด้านทิศใต้ นักภูมิศาสตร์บางกลุ่มเรียกพื้นที่ ๔ อำเภอด้านเหนือดังกล่าวนี้ รวมกันว่า “คาบสมุทรสทิงพระ” ด้วยเพราะมีทะเลสาบแผ่นดินอยู่ทั้งสองด้าน ในขณะที่ชาวสงขลาตั้งแต่อดีต จะเรียกบริเวณนี้ว่า “แผ่นดินบก” เรียกผู้คนที่อยู่ในพื้นที่นี้ว่า “ชาวบก” หรือ “โหมบก” และเรียกขานพื้นที่หรือกลุ่มคนที่อยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองว่า “ชาวเหนือ” หรือ “โหมเหนือ” มาจนถึงปัจจุบัน ยามใดที่ “โหมเหนือ” กับ “โหมบก” จะไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกัน ก็ต้องข้ามทะเลที่เป็นปากอ่าวทะเลสาบที่วันนั้นก่อน แล้วค่อยเดินทางต่อไปยังจุดหมายที่ต้องการ

เมื่อทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๘ (นครศรีธรรมราช-สงขลา) สิ้นสุดปลายทางที่หัวเขาแดง ปลายคาบสมุทรสทิงพระ แล้วเสร็จ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างความสะดวกในการเดินทางติดต่อไปมาหากันของผู้คนในแถบพื้นที่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ได้มากยิ่งขึ้น ผลพวงของการสร้างถนนสายนี้ยังทำให้ผู้คนในแผ่นดินบกหรือผู้มาจากจังหวัดอื่นติดต่อกับเมืองสงขลาได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยมี “แพขนานยนต์” บริการแล่นข้ามฟากช่วยขนถ่ายพาหนะสินค้า และผู้คนระหว่างสงขลาฝั่ง “แหลมสนอ่อน” กับสงขลาฝั่ง “หัวเขาแดง” ได้ครั้งละมาก ๆ

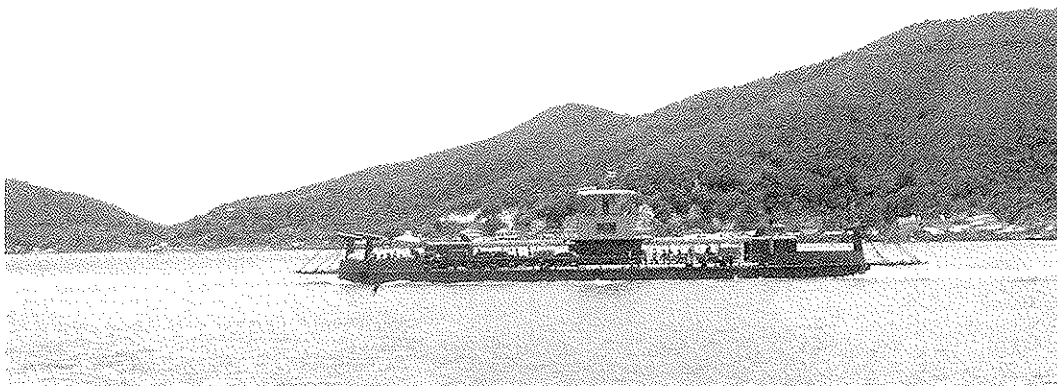
พื้นที่บริเวณปลายสุดบนคาบสมุทรสทิงพระ เดิมเป็นพื้นที่ในเขตปกครองของอำเภอเมืองสงขลา ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้แยกตัวออกตั้งเป็นเขตปกครองใหม่ให้ชื่อว่าอำเภอสิงหนคร

ต่อมา มีการก่อสร้างถนนสายสำคัญเพิ่มขึ้น ๑ สาย นั่นคือ ถนนที่เชื่อมต่อระหว่างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๗ (สงขลา-หาดใหญ่) โดยแยกจากบริเวณบ้านน้ำกระจาย อำเภอเมืองสงขลา ตัดตรงสู่ทะเลสาบสงขลา ข้ามทะเลสาบด้วยการสร้างสะพานติณสูลานนท์ ช่วงที่ ๑ เชื่อมไปถึงเกาะยอ และจากเกาะยอข้ามทะเลสาบอีกช่วงหนึ่งด้วยการสร้างสะพานติณสูลานนท์ ช่วงที่ ๒ ขึ้นฝั่งอำเภอสิงหนครที่บ้านเขาเขียวและไปเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๘ ที่บริเวณบ้านเล ไกลกับที่ว่าการอำเภอสิงหนคร และให้ใช้หมายเลข ๔๐๘ กับถนนสายใหม่นี้ด้วย

สะพานติณสูลานนท์ ข้ามทะเลสาบด้านเกาะยอ กับแพขนานยนต์ข้ามทะเลสาบด้านหัวเขาแดง จึงเป็นเสมือนประตูที่เปิดกว้างออกให้คนสองฝั่งที่ไปมาหาสู่กันได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น วันนี้เราจึงไปที่บ้านหนังฉิ่น ธรรมชาติได้งดงามขึ้นกว่าเมื่อหลายปีที่ผ่านมา

แพขนานยนต์

เส้นทางคมนาคมที่สะดวกที่สุดในวันนี้ จึงเป็นเส้นทางรถยนต์ที่เชื่อมต่อหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอสิงหนครให้ติดต่อกันเป็นโครงข่าย ทั้งอาศัยการพัฒนาปรับปรุงทางเดินเท้าเดิมของชุมชนที่เคยร่วมแรงร่วมใจกันขุดถมไว้ก่อนแล้วให้กว้างขวางขึ้น หรือตัดใหม่ด้วยเงินงบประมาณของบ้านเมือง ทุกวันนี้ถนนในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอสิงหนครจึงเป็นถนนลาดยางอย่างดีหลายสิบสาย เชื่อมหอย่อมบ้าน ให้เข้าใกล้ถึงกัน และโยงใยต่อเนื่องออกไปยังบ้านใกล้ และเมืองใกล้ได้กว้างขวางขึ้น ขณะเดียวกันผู้คนที่อยู่ต่างถิ่นใกล้ ใกล้ก็สามารถเดินทางมาถึงสิงหนครได้หลายเส้นทาง

จากจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดทางด้านเหนือของจังหวัดสงขลา สามารถใช้เส้นทางหมายเลข ๔๐๘ ระยะทางประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร มุ่งลงทางใต้ผ่านอำเภอระโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ ก็จะเข้าสู่เขตอำเภอสิงหนคร

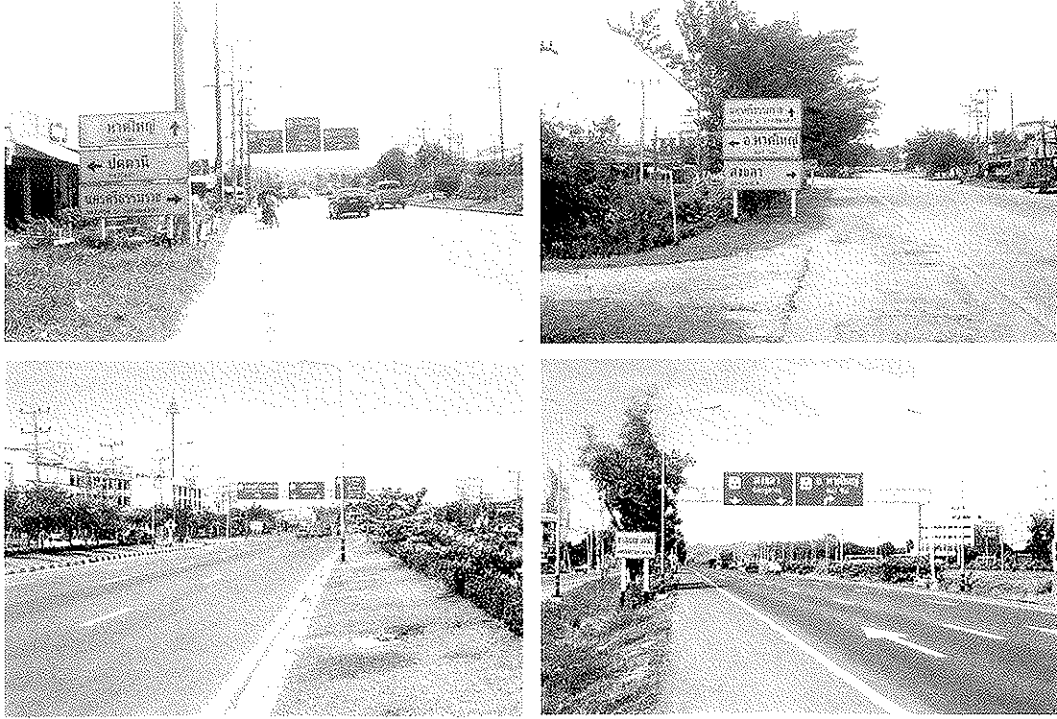
จากจังหวัดพัทลุง จังหวัดที่เชื่อมต่อระหว่างสงขลากับดินแดนฝั่งทะเลตะวันตกสามารถใช้เส้นทางหลวงสายพัทลุง-สงขลา เข้าสู่เขตอำเภอหาดใหญ่ ใช้เส้นทางสายลพบุรีราเมศวร์ เข้าสู่เส้นทางหมายเลข ๔๐๘ ที่บริเวณห้าแยกบ้านน้ำกระเจา ข้ามผ่านสะพานติณสูลานนท์ ช่วงที่ ๑ เข้าสู่เกาะยอและเข้าสู่เขตอำเภอสิงหนคร

ป้ายวัดธรรมโมเขตร์

หรือจากอำเภอหาดใหญ่ศูนย์กลางของภูมิภาค ก็สามารถใช้เส้นทางหมายเลข ๔๐๗ เชื่อมระหว่างอำเภอหาดใหญ่-สงขลา หรือจะใช้เส้นทางสายลพบุรีราเมศวร์มาถึงห้าแยกน้ำกระเจา เข้าสู่เกาะยอถึงอำเภอสิงหนครได้เช่นเดียวกัน

หากเดินทางจากทางใต้ จากจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส หรือจากชายแดนประเทศมาเลเซีย ก็สามารถใช้เส้นทางหมายเลข ๔๓ ผ่านอำเภอเทพา อำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม เข้าสู่อำเภอหาดใหญ่ ใช้เส้นทางหาดใหญ่-สงขลาได้โดยสะดวก หรือไม่ผ่านอำเภอนาหม่อม จากอำเภอจะนะ ใช้เส้นทางหมายเลข ๔๐๘ เชื่อมระหว่าง อำเภอจะนะ-เมืองสงขลา เมื่อถึงบริเวณแยกบ้านอ่างทอง ก็ใช้เส้นทางสาย ๔๐๘ เส้นทางที่จะนำไปสู่เกาะยอ และอำเภอสิงหนครได้เช่นเดียวกัน

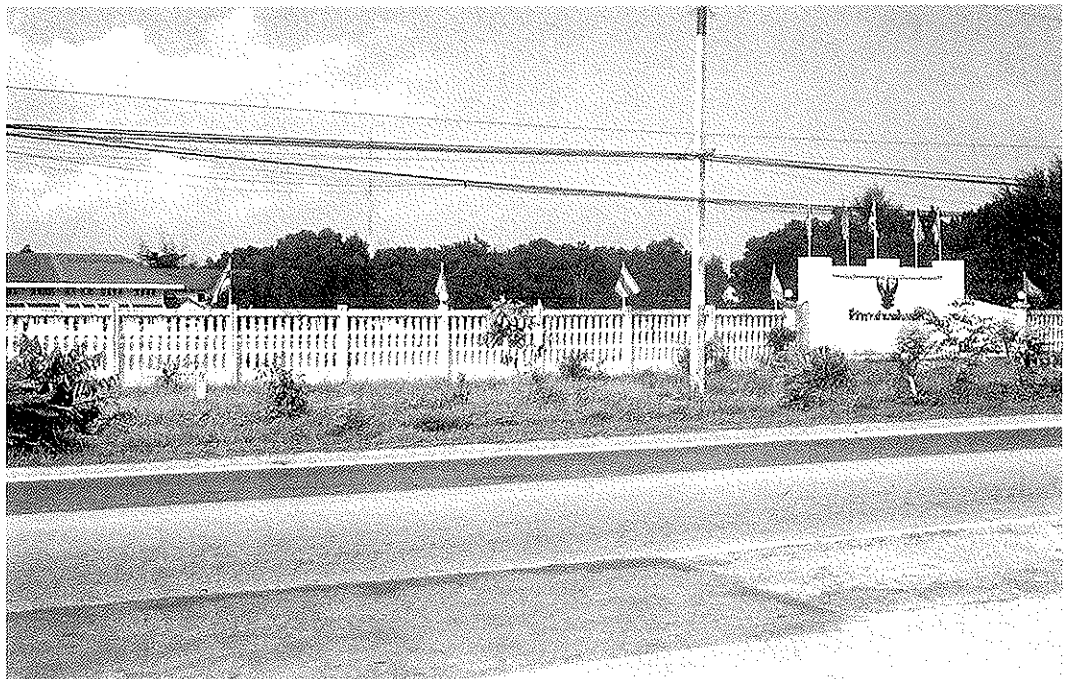
ป้ายบอกเส้นทางต่าง ๆ

อำเภอสิงหนคร

อำเภอสิงหนครในอดีตเป็นที่ตั้งของเมืองสงขลาเก่า ชุมชนเกิดจากการอพยพโยกย้ายของกลุ่มคนจากเมืองสทิงพระในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ มาตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ บริเวณ “หัวเขาแดง” หรือบริเวณที่เรียกว่า “บ้านบนเมือง” ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ ๒๓ ในปี พ.ศ. ๒๒๒๓ เกิดสงครามระหว่างอยุธยา กับเจ้าเมืองสงขลา นาม สุลต่านสุไลมาน ผู้ประกาศเป็นรัฐอิสลามอิสระ ผลของสงครามครั้งนั้นทำให้เมืองสงขลาแตกยับเยิน ผู้คนส่วนหนึ่งที่รอดตายได้หนีภัยสงครามไปตั้งบ้านเรือนใหม่ที่บริเวณ “บ้านแหลมสน” ดินแดนปลายสุดของคาบสมุทรสทิงพระ และพัฒนาขึ้นเป็นเมืองท่าที่มีความเจริญขึ้นได้อีกครั้ง ก่อนจะขยายเมืองและข้ามฝั่งไปตั้งอยู่ที่บริเวณเมืองสงขลาปัจจุบัน

ชุมชนสทิงหม้อ

ชุมชนสทิงหม้อ เป็นชุมชนที่เก่าแก่ที่สุดในพื้นที่อำเภอสิงหนคร ตั้งอยู่บริเวณปากคลองสทิงหม้อ ซึ่งในอดีตเป็นเส้นทางคมนาคมเพื่อการค้าขายที่สำคัญ สามารถนำเรือผ่านเส้นทางนี้ไปค้าขายได้ถึงเมืองนครศรีธรรมราช สินค้าหลักของชุมชน ได้แก่ หม้อดิน ปัจจุบันชุมชนสทิงหม้อ ได้รับการยกฐานะเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอสิงหนคร ประกอบด้วยหมู่บ้านที่รวมกันเป็นชุมชนนับเนื่องกันมาตั้งแต่โบราณ วิถีชีวิตของชาวบ้านผูกพันอยู่กับทะเลหลวง ทะเลสาบ ท่งนา ป่าโคหนด และเนินทราย อาชีพสำคัญในชุมชนจึงเกี่ยวข้องอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏ เช่น การทำประมง การทำนา การขึ้นตาล และปลูกพืชผักผลไม้ ขณะเดียวกันวิถีวัฒนธรรมของคนที่ยังผูกโยงเหนียวแน่นอยู่ด้วยหลักธรรมของพุทธศาสนา ความเป็นเครือญาติ และระบบคุณค่าที่ให้ความสำคัญกับหมู่พวก พี่น้อง ไปจนถึงสังคมโดยรวม โดยมีวัฒนธรรมโฆษณ์เป็นศูนย์รวมด้านจิตใจและเป็นศูนย์กลางของเกือบทุกกิจกรรมของชาวบ้านทุกคน หย่อมย่านในละแวกวัฒนธรรมโฆษณ์ จึงเรียกชื่อบ้านว่าบ้านธรรมโฆษณ์ เช่นเดียวกัน ที่นี่เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของหนังฉิ้น ธรรมโฆษณ์ นายหนังตะลุงที่ได้รับพระราชทานนามอันเป็นมงคลยิ่งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “หนังอรรถโฆษิต” และได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๒

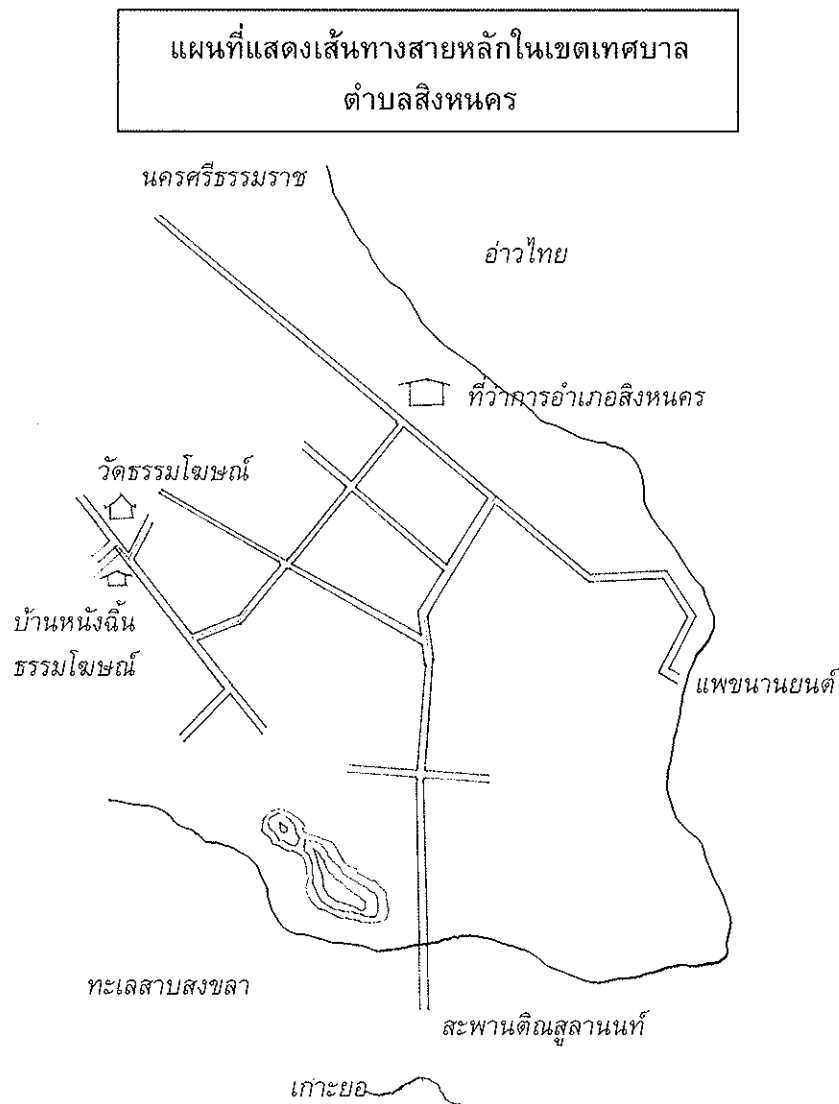
“ที่ว่าการอำเภอสิงหนคร”

บ้านธรรมโฆษณ์

เป็นชุมชนเก่าแก่ของตำบล สทิงหม้อ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสทิงหม้อไปทางด้านทิศใต้ประมาณ ๔ กิโลเมตร จากบริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอจะมีถนนคอนกรีตของเทศบาลตำบลสทิงหม้อแยกจากถนนหมายเลข ๔๐๘ (นครศรีธรรมราช-สงขลา) ตัดตรงเข้าไปสู่หมู่บ้านธรรมโฆษณ์ ผ่านแยกต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่หมู่บ้านอื่น ๆ เมื่อเข้าสู่ย่านชุมชนก่อนถึงประตูทางเข้าวัดธรรมโฆษณ์ ริมถนนด้านซ้ายมือจะเป็นที่ตั้งของบ้านเลขที่ ๑๑๖ หมู่ที่ ๓ อันเป็นบ้านของนายหนังฉิ้น ธรรมโฆษณ์ ศิลปินหนังตะลุงชื่อดัง

หากไม่ติดขัดหนามาก ไปเล่นหนังที่ใด เราจะได้พบหนังฉิ้น ที่บ้านของท่านเสมอ

เมื่อกล่าวถึงการเดินทางจากบ้านธรรมโฆษณ์ไปยังท้องที่ต่าง ๆ ในสมัยที่หนังฉิ้นเริ่มมีชื่อเสียงด้านการเล่นหนังตะลุง ความยากลำบากของการคมนาคมได้ถูกถ่ายทอดผ่านคำบอกเล่าของท่านแม้เพียงบางส่วนเสี้ยว แต่สะท้อนให้เห็นความยากลำบากของชนบทแถบนี้ได้เป็นอย่างดี

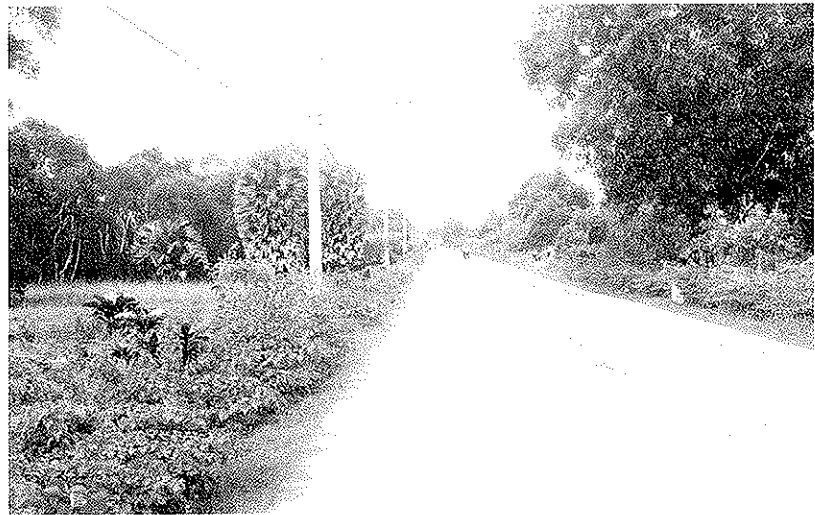

“เส้นทางในเขตเทศบาล ตำบลสทิงหม้อ”

“เรื่องการเดินทางไปเล่นหนัง สมัยก่อนลำบากมาก จากบ้านมีสิทธิ์ไปได้ไกลสุดก็แค่หมู่บ้านหรือตำบลใกล้เคียงเท่านั้น การเล่นหนังหรือการมีเจ้าภาพมาติดต่อส่วนใหญ่ก็จะอยู่ในละแวกใกล้เคียงเช่นเดียวกัน” คำบอกเล่าของหนังฉิ้นเกี่ยวกับเส้นทาง สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดด้านการมีชื่อเสียงของศิลปินได้อีกประการ เงื่อนไขสำคัญคือ การเข้าถึงบ้านของนายหนัง ที่เจ้าภาพจะสามารถนำชนหมากมารับไปเล่น เพราะการเดินทางที่ลำบาก โอกาสที่คนจะเข้ามาถึงบ้านก็น้อยลง ชื่อเสียงที่มีอยู่ก็ไม่อาจขยายกว้างออกไป

“เส้นทางสู่บ้านหนังฉิ้น”

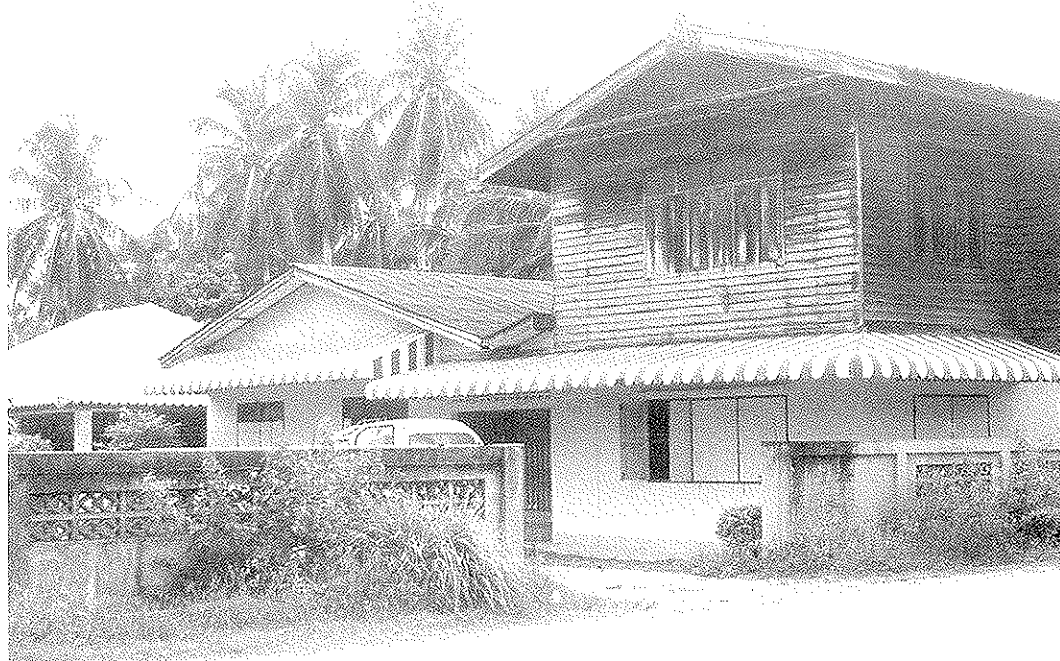

แม้บางพื้นที่ที่อยู่ใกล้กัน ก็เป็นข้อจำกัดที่จะทำให้นายหนังไม่อาจเข้าไปสร้างชื่อเสียงได้

“ขึ้นชื่อว่าเกะยอ ถ้าไม่ใช้งานของเจ้าภาพที่เกรงใจหรือเคารพนับถือกันจริง ๆ ผมจะไม่ไปเล่น เพราะมันลำบาก เขาเอาเรือมารับให้ไปเล่น ครั้นเวลากลับถ้าไม่มีเรือมาส่งก็ต้องนั่งหลับรอกันที่ริมทะเลเป็นวัน ๆ”

“หมู่บ้านที่ไกลหน่อย ถ้าไม่ถึงกับข้ามน้ำข้ามทะเลและถ้าไปได้ ก็จะไม่อาศัยรถเข็น บรรทุกเครื่องเล่นหนัง เครื่องปั่นไฟเดินกันไปตามทางเดินที่เป็นทรายขาว รดก็เข็นยาก ยิ่งเดินตอนเที่ยง ๆ มันร้อนเท่าเหมือนเดินบนไฟ แต่ถ้าไปไกลถึงระโนดหรือสติงพระ ก็ต้องเดินเท้าไปลงเรือด่วนที่ทำเมืองสงขลา”

บ้านหนังฉิ้น มีรูปแบบเป็นที่นิยมสร้างกันในยุคเมื่อประมาณ ๓๐ ปีที่ผ่านมา และถือว่าเป็นรูปทรงที่ค่อนข้างทันสมัยในยุคนั้น ที่เรียกกันว่า “แบบบ้านบังกาโล” คือมีสองชั้น ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน ชั้นบนเป็นไม้ ขนาดประมาณ ๘ x ๑๐ เมตร ตัวบ้านและบริเวณบ้าน ถูกล้อมไว้ด้วยรั้วคอนกรีตแข็งแรง ภายในบริเวณรั้วมีพื้นที่ประมาณ ๓ ไร่ ไร่เป็นพื้นที่ปลูกสร้าง สิ่งก่อสร้างและใช้ประโยชน์อื่น ๆ หลายประการ

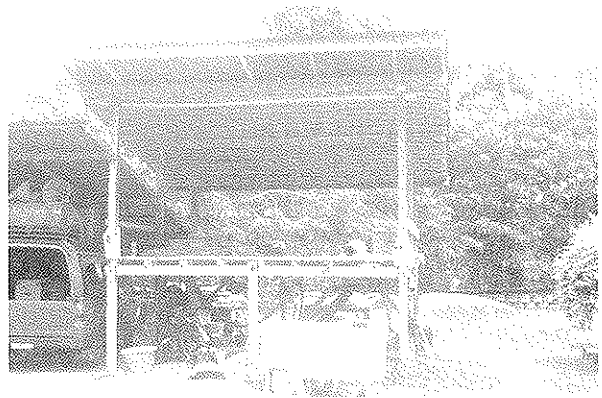

“บ้านหนังฉิ้น ธรรมโมฆณ์”

บ้านพักอาศัย ปลูกสร้างไว้ในบริเวณหน้าสุดของพื้นที่ ซิดด้านหนึ่งของที่ดิน ทำให้เกิดที่ว่างของพื้นที่ส่วนหน้าอยู่เล็กน้อย สำหรับไว้ปลูกต้นไม้ให้ผล หรือต้นไม้ดอกไม้ประดับและเป็นลานกิจกรรมของสมาชิกในบ้าน ภายในตัวบ้านชั้นล่างส่วนใหญ่จะใช้เป็นที่นั่งเล่นของสมาชิก ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ส่วนชั้นบนใช้เป็นห้องนอน

ถัดไปในแนวเดียวกันกับตัวบ้านหรือด้านหลังของตัวบ้าน จะเป็นที่ตั้งของ “กระท่อม ธรรมโมฆณ์” สถานที่สร้างผลงาน สร้างชื่อ และสื่อเรื่องราวของ ฉิ้น ธรรมโมฆณ์ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ติดกับกระท่อมธรรมโฆษณ์ เป็นที่ตั้งของโรงหนังตะลุง ขนาดมาตรฐาน (๔ x ๕ เมตร) ก่อสร้างไว้อย่างมั่นคงแข็งแรง หลังคามุงด้วยสังกะสี กรอด้วยจากสำหรับมุงหลังคาเพื่อเป็นฉนวนกันความร้อน โรงหนังตะลุงนี้ ใช้สำหรับไว้เล่นหนังในบางโอกาส การเล่นหนังสาริต หรือใช้เป็นที่พักหัดศิษย์ที่มาเรียนรู้เรื่องการเล่านหนัง ด้านข้างของโรงหนัง

“โรงหนังสำหรับฝึกศิษย์และสาธิต”

จะเชื่อมหลังคาออกไปเล็กน้อยติดกับกำแพงรั้วด้านตะวันออกเพื่อใช้เป็นที่พักจอดรถยนต์ ยานพาหนะสำคัญที่ใช้สำหรับขนอุปกรณ์ และลูกคู่ยามเมื่อมีการเดินทางไปเล่นหนังตามที่ต่าง ๆ

ถัดจากโรงหนังตะลุงไปทางด้านหลังจะเป็นพื้นที่ว่าง ซึ่งในบางช่วงที่พอมีเวลาอยู่บ้านหรือไม่ติดขันหมากไปเล่นหนังไกล ๆ หรือต่อเนื่องกันหลายวัน จะเป็นที่พักสำหรับหนังฉิ้น และสมาชิกในครอบครัวใช้เป็นที่พักฝึกสวณครว้ อาทิ มะเขือ ถั่วฝักยาว มะระ ข้าวโพด เอาไว้รับประทานภายในบ้าน แต่บางช่วงก็จะปล่อยไว้เป็นพื้นที่ว่างให้หญ้าขึ้นปกคลุมรักษาความชื้นของดินไว้ตามธรรมชาติ

กระท่อมธรรมโฆษณ์

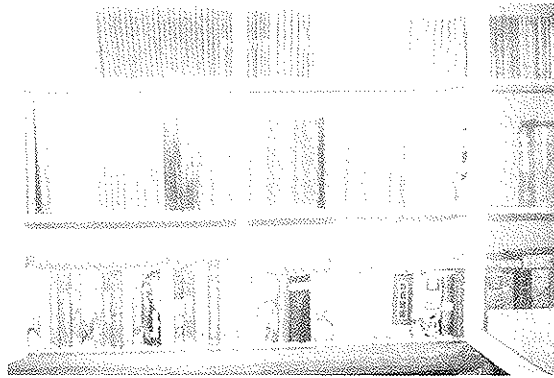
เดิมกระท่อมธรรมโฆษณ์ เป็นอาคารหลังเล็ก ๆ พื้นลาดซีเมนต์ กั้นฝาผนัง ๓ ด้าน ด้านหน้าเปิดโล่ง หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินตามแบบพื้นบ้านภาคใต้ หนังฉิ้นได้ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่นั่งทำงานผลิตผลงานด้านวรรณกรรมหนังตะลุง เขียนบท ซ้อมบท และพักผ่อนตอนกลางวันยามเมื่อกลับจากการเล่านหนัง

“กระท่อมธรรมโฆษณ์”

ปัจจุบัน กระท่อมธรรมโฆษณ์ได้รับการปรับปรุงและขยายพื้นที่ขึ้นใหม่ ฝาผนังก่ออิฐฉาบปูนขึ้นมาครึ่งหนึ่งแล้วกันโปร้งด้วยลูกกรงไม้ หลังคาทรงปั้นหยาคลุมหลังคาด้วยกระเบื้องลอนและตีฝ้าเพดาน ปูพื้นด้วยกระเบื้องเคลือบ ทำให้ดูโอโถงและกว้างขวางขึ้น ซึ่งบุญมา อรมุต บุตรชายของท่านได้เป็นผู้ช่วยออกแบบก่อสร้างขึ้นด้วยงบประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ตามเจตนารมณ์ของเจ้าของบ้าน กล่าวคือ หนังสือปรรณนาจะให้กระท่อมธรรมโฆษณ์เป็นที่รวบรวมผลงานของท่านไม่ว่าจะเป็นบทหนังสือเขียนขึ้น บทหนังสือที่ไ้แสดง อุปกรณ์ การแสดง รางวัลเกียรติยศ ภาพถ่าย รูปหนังสือ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เปิดกว้างสำหรับผู้สนใจที่จะมาศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของท่านเกี่ยวกับการเล่นหนังตะลุง ขณะเดียวกันก็ให้สามารถใช้ประโยชน์เป็นที่รับรองแขก ญาติมิตร ผู้มาเยือน และเป็นที่พักผ่อนของท่านยามว่าง การกิจเองด้วย

ภายในตัวกระท่อมธรรมโฆษณ์จัดแบ่งสัดส่วนง่าย ๆ ตามพื้นที่ของอาคารที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส เมื่อเข้าประตูไปด้านขวามือจะเป็นที่วางโต๊ะไม้ขนาดใหญ่ใช้เป็นโต๊ะรับแขกและนั่งทำงาน เขียนบทหนังสือของหนังสือพื้นถิ่นที่ขีดฝาผนังด้านตรงกันข้ามกับประตูทางเข้าเป็นที่วางตู้หนังสือนวนิยาย หนังสือสารคดี และหนังสือสารบันเทิงอื่น ๆ ที่หนังสือเคยอ่าน ศึกษาเรียนรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประยุกต์เป็นบทหนังตะลุง

“ตู้หนังสือ สำหรับค้นคว้า”

อีกด้านหนึ่งเป็นตู้สำหรับเก็บแสดงผลงานบทหนังตะลุงที่ท่านเขียนขึ้นทั้งที่เป็นต้นฉบับลายมือเขียนและต้นฉบับที่ได้รับการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม ภายในตู้ส่วนนี้ยังเป็นตู้เก็บรวบรวมผลงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ที่นักศึกษา สถาบันต่าง ๆ นำผลงานและประวัติชีวิตของท่านไปศึกษาเก็บรวมอยู่ด้วย

อีกมุมหนึ่งของกระท่อมเป็นที่จัดวางตู้แสดงอุปกรณ์การเล่นหนัง เช่น กลอง โหม่ง ฉิ่ง ทับ กรับ ปี่ เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เครื่องดนตรีบางชิ้น หนังสือเคยใช้มาตั้งแต่ยุคเริ่มต้นของการเป็นนายหนังตะลุง

ถัดไปจะเป็นตู้จัดแสดงถ้วยรางวัล โล่เกียรติยศ หนังสือสำคัญ และภาพถ่ายเกี่ยวกับรางวัลที่เกิดจากผลงานการเล่นหนังและการประกอบคุณงามความดีด้านต่าง ๆ ของท่าน เช่น รางวัลชนะเลิศแข่งขันหนังตะลุงทางอากาศจากกรมประชาสัมพันธ์ รางวัลศิลปินแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นต้น

ที่บริเวณฝายหนึ่ง จะประดับไว้ด้วยภาพถ่ายโอกาสสำคัญ ๆ และมีโครงการที่จะนำภาพตัวตลกหนึ่งตระกูลพร้อมประวัติความเป็นมาบางส่วนที่หนังจิ้นได้พยายามค้นคว้าและรวบรวมมาติดแสดงไว้ เนื่องจากท่านบอกว่ามีนักศึกษาและพวกเด็กนักเรียนให้ความสนใจมาสอบถามเรื่องราวของตัวตลกหนึ่งตระกูลแต่ละชื่อแต่ละตัวกันไม่ได้ขาด การรวบรวมตัวตลกของนายหนังแต่ละคณะที่ชาวบ้านและผู้ชมชื่นชอบ มาไว้ในที่เดียวกันจะช่วยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

บ้านหนังจิ้น เป็นบ้านธรรมดาของชาวบ้านคนหนึ่งที่ไม่ได้ใหญ่โตหรูหรา แต่ความไม่ธรรมดา ของบ้านหลังนี้คือการเป็นบ้านที่มีเจ้าของเป็นศิลปินแห่งชาติ ที่มีผลงานด้านการเล่นหนังตะลุงเลื่องลือไปอย่างกว้างขวาง เป็นผู้สร้างคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติไว้ให้ปรากฏกับแผ่นดิน เป็นผู้ถ่ายทอด วัฒนธรรมพื้นบ้านด้านการสันทนาการผ่านงานศิลปะการเล่นหนังตะลุงที่ช่วยให้ผู้คนได้รับทราบเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบในสังคม และเป็นบุคคลตัวอย่างด้านการเป็นผู้สร้างคุณประโยชน์ต่อชุมชนที่ตนเป็นสมาชิกอยู่อาศัย

วันนี้ การไปถึงบ้านหนังจิ้นไม่ได้เป็นเรื่องยากเหมือนในอดีต การเปิดเข้าไปให้ถึงสาระแห่งความเป็นบ้านที่เหนือกว่าการเป็นปัจจัยที่อยู่อาศัย คือการได้เรียนรู้สาระที่เกี่ยวเนื่องด้วยชีวิตและผลงานของผู้ให้คุณประโยชน์แก่บ้านเมือง ซึ่งย่อมจะส่งผลให้ผู้รับรู้ได้ร่วมรู้สึกเกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจในความมุ่งมั่นตั้งใจ และสุดท้ายคือความภาคภูมิใจกับเกียรติยศที่เจ้าของบ้านได้รับ ที่ได้แผ่ไปถึงผู้คนอื่น ๆ ในสังคมนี้อย่างทั่วถึงกันด้วย

“คือหนังจีน ธรรมโฆษณ์”

หนังฉิ่น อรมุต หรือ หนังฉิ่น ธรรมโฆษณ์ หรือ นายฉิ่น อรมุต เป็นนายหนังตะลุงที่ได้รับพระราชทานนามอันเป็นมงคลยิ่งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันว่า หนังอรรถโฆษิต และได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๒ เป็นนายหนังตะลุงที่น่าสนใจยิ่งคนหนึ่ง นอกจากจะแสดงหนังตะลุงไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ครั้ง เขียนบทหนังตะลุงที่ดีไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เรื่องแล้ว ยังเป็นผู้สอนหนังตะลุงแก่นายหนังตะลุงและผู้สนใจอีกหลายคน มีประวัติ ผลงาน คุณลักษณะ และเกียรติคุณโดยสังเขปดังนี้

๑. ประวัติของหนังฉิ่น อรมุต

๑.๑ ชาตภูมิ

หนังฉิ่น อรมุต หรือ หนังฉิ่น ธรรมโฆษณ์ หรือ หนังอรรถโฆษิต หรือ นายฉิ่น อรมุต เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๗๔ ตรงกับวันอาทิตย์ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีมะแม ที่บ้านธรรมโฆษณ์ หมู่ที่ ๓ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอเมืองสงขลา (ปัจจุบันเป็นอำเภอสิงหนคร) จังหวัดสงขลา

เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายยกและนางแหม่ อรมุต มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๖ คน คือ นายमित อรมุต นางฉ่อง อรมุต นางหิ้ว สิตะนุโร นายฉิ่น อรมุต นายฉ้วน อรมุต และนางห้อง โมสิกะ

นายยก อรมุต ซึ่งเป็นบิดาของหนังฉิ่น อรมุต เป็นผู้ที่มีความรู้ ชาวบ้านยกย่องว่าเป็นปราชญ์ สามารถเขียนกลอนหนังตะลุงได้เป็นอย่างดี หนังฉิ่น อรมุต เล่าความตอนนั้นว่า “ผมเป็นลูกของพ่อยก ซึ่งเป็นปราชญ์ ชาวบ้านเรียก “พ่อยก” ตามคุณสมบัติที่พ่อเป็นว่า “ยกปราชญ์” พ่อผมมีความรู้ สามารถเขียนกลอนหนังตะลุงได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่หนังเอี่ยมเกะยอ ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงมากในขณะนั้น ยังมาขอความรู้จากพ่อ มาขอให้พ่อช่วยเขียนบทหนังตะลุงให้อยู่บ่อย ๆ”

“โรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์”

๑.๒ การศึกษา

หนังสือ อรุณ ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านจนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ หลังจบการศึกษาแล้ว หนังสือ อรุณ ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตลอดมา โดยอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง นวนิยาย ฯลฯ เช่น กามนิต นิทานเวตาล ห่วงรักเหวลิ้ง พานทองรองเลียด เพชรพระอุมา เทพธิดาคนธรรพ์ ลีลาวดี นิทานชาดก นิราศของสุนทรภู่ พระอภัยมณี รามเกียรติ์ กากีคำกลอน ลิลิตนารายณ์สิบปาง กลบทศิริวิบุลยกิจดี สุบินชาดก สุธิกรรมชาดก กลิ่นกรอบแก้ว นกในนางนงในนง ฯลฯ และหาความรู้จากสื่ออื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ ตลอดจนการสังเกตพบปะพูดคุย เป็นต้น

เมื่ออายุครบอุปสมบท หนังสือ อรุณ ได้อุปสมบทที่วัดธรรมโฆษณ์ ๑ พรรษา ได้มีโอกาสศึกษาพระธรรมวินัย และความรู้ต่าง ๆ พอจะเป็นพื้นฐานทั้งต่อการครองชีวิต และการแสดงหนังตะลุง

๑.๓ ชีวิตครอบครัว

หลังจากลาสิกขาแล้ว หนึ่งฉิ้น อรมุต ได้แต่งงานกับนางเหี้ยว อรมุต (นามสกุลเดิม คงสุวรรณ) มีบุตรชายหญิงรวม ๘ คน คือ นางสุคนธ์ อำภา นายสมปราชญ์ อรมุต นายปรีชา อรมุต นายบุญทัน อรมุต นายบุญญา อรมุต นายบุญเทอด อรมุต นางสาวบุญทิพย์ อรมุต และนายบุญมา อรมุต

ต่อมานางเหี้ยว อรมุต เป็นโรค เบาหวานได้เสียชีวิตไป หนึ่งฉิ้น อรมุต จึงได้ แต่งงานใหม่กับนางปราณี อรมุต (นามสกุลเดิม ไชยสอน) เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีบุตรชายหญิง รวม ๒ คน คือ ด.ช.พลวัฒน์ อรมุต และ ด.ญ.ภัทรวดี อรมุต

ชีวิตครอบครัวของหนึ่งฉิ้น อรมุต ราบรื่นสงบสุข หนึ่งฉิ้น อรมุต เป็นคนขยัน ประหยัด ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขใด ๆ ภรรยาของหนึ่งฉิ้น อรมุต ก็มีลักษณะเดียวกัน บุตรชายหญิงทุกคนได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบอาชีพที่สุจริต มีฐานะที่มั่นคง

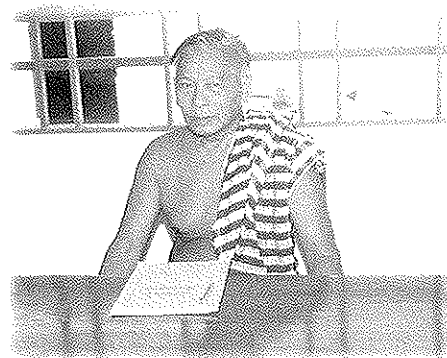
๑.๔ การเล่นหนังตะลุง

หนึ่งฉิ้น อรมุต เล่าประสบการณ์การเล่นหนังตะลุงว่า “ผมสนใจหนังตะลุงมา ตั้งแต่เด็ก ๆ และตั้งใจว่าผมต้องเล่นหนังตะลุงให้ได้ มีหนังตะลุงเล่นที่ไหน ผมจะตามไปดู ดูทั้งหน้าโรง หลังโรง ดูแล้วมาฝึกเล่น ที่เปลี่ยนได้ผมพยายามเปลี่ยน ผมหัดเขียนบท หนังตะลุงเพื่อเล่นเองมาตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน ฝึกวาดรูปหนังตะลุงตั้งแต่ยังเป็นนักเรียนเช่นกัน ไปโรงเรียนก็นำรูปไปด้วยเมื่อผมพอว่างก็นำรูปมาพากย์ (เชิด) และขับบทหรือเจรจาไปตามเรื่อง ผมหมกมุ่นในหนังตะลุง บางครั้งก็ถูกครูดู บางครั้งหนีโรงเรียนเพื่ออ่านตำรากลอน แม้ไป ฝ่าตัวกลางทุ่ง ผมเอาใบไม้มาสมมุติเป็นรูปหนัง หัดพากย์รูป ขับบท เจรจา ฯลฯ จนพ่อ ซึ่งไม่อยากให้ผมเล่นหนัง แต่อยากให้เรียนหนังสือมากกว่า เห็นว่าผมหมกมุ่นแต่เรื่องเล่นหนัง พ่อเก็บรูปหนังของผมเผาทิ้ง ๒ ครั้ง แต่ผมยังพยายามทำขึ้นใหม่ แม้พ่อจะดุเพื่อให้เลิกเล่นหนัง ผมก็ยังไม่เลิก จนกระทั่งพ่อเห็นว่าห้ามไม่สำเร็จ จึงปล่อยตามวาทนา แต่พ่อคงอยากทราบ ความตั้งใจของผม วันหนึ่งพ่อจึงเรียกผมมาถามว่าจะเลิกหรือจะเล่นจริง ๆ ผมบอกพ่อว่า จะเล่นจริง ๆ จนเป็นนายหนัง พ่อจึงยอมและรับจะสอนเรื่องหนังให้ ตอนนั้นพ่ออายุมากแล้ว อยู่มาไม่นานนักพ่อก็เสียชีวิตไป ซึ่งความตอนนั้นผมเคยเขียนไว้ในบทปราชัยหน้าบทหนึ่งว่า

“ลูกรักหนังฝั่งจิตสนิทแน่น
หยุดโรงเรียนเพียรศึกษาดำรงวิ
จนพ่อแม่แลเห็นเป็นนิสัย
ลูกพากเพียรพยายามความกังวล
วันหนึ่งพ่อขอร้องถามเอาความจริง
แม้สัญญาว่าไม่ทิ้งให้จริงจัง
พ่อเล่าว่าแรกคราวเอี่ยมเกาะยอ
พี่กลับคับขันตันในใจ
ทั้งกาพย์กลอนวอนขอคุณพ่อให้
น้ำใจพ่อก็รักนักประพันธ์
ลูกให้สัตย์ปฏิญาณเป็นการแน่
จึงนำจิตบิดุเรศก็เมตตา
น่าเสียดายกายพ่อแก่เกินวัย
ประทีปทองของลูกถูกรุกราน

พ่อแม่แค่นให้ศึกษาหันหน้าหนี
ถูกเขียนตีชอกช้ำก็จำทน
ดัดไม่ไหวสุดแท้แต่กุศล
บรรดาลดลใจบิดาให้การรู้หนังสือ
จะทอดทิ้งหรือจะเล่นจนเป็นหนัง
พ่อก็ยังความรู้อยู่ในใจ
ก็ยังถ่อกายชรามาปราศรัย
มาถามไถ่บิดาสารพัน
ทั้งนิยายสารพัดช่วยจัดสรร
นิสสัยนั้นติดลูกถูกตำรา
ไม่เปลี่ยนแปรพลิกพลิ้วปลายชีวหา
เฝ้าอุตส่าห์แนะนำให้ชำนาญ
ย่อมแพ้ย่อนนิจจึงแห่งสังขาร
มัจจุมารสงครามมาตามทัน”

ต่อมาผมหัดเล่นหนังตะลุงที่เป็นระบบขึ้น ครั้งแรกหัดเล่นกับฝาบ้าน จุตตะเกียง เข้าเกิดเป็นเงา ใช้ฝาบ้านแทนจอหนัง ต่อมาจึงมีโอกาสดูหนังบนโรงหนังเล็ก ๆ และฝึกเล่นบนโรงหนังจริง ๆ ตอนนั้นในวัดธรรมโฆษณ์มีโรงหนังจริง ๆ ผมจึงมีโอกาสดูหนังอย่างจริงจัง ผมเล่นหนังตะลุงได้ตั้งแต่อายุสัก ๑๗-๑๘ ปี ก่อนที่จะไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหนังขับ บ้านดีหลวง (ขุนลอยฟ้าโพนมหน) เสียด้วยซ้ำ”

นอกจากจะฝึกเล่นหนังเองแล้ว หนังฉิ้น อรมุต ยังได้ติดตามดูนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงในยุคนั้นเล่นหนัง เช่น หนังอ่วม บ้านเก่าบ่อ หนังหนูอิน บ้านดีหลวง หนังเคียงบ้านชิงโค หนังขับ บ้านดีหลวง หนังกัน บ้านน้ำกระเจาย เป็นต้น ต่อมาเมื่ออายุ ๑๘ ปี หนังฉิ้น อรมุต ได้มอบตัวเป็นลูกศิษย์ของหนังขับ บ้านดีหลวง ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงที่มีชื่อเสียงยิ่งในสมัยนั้น ได้รับการครอบมือและถ่ายทอดศิลปะการเล่นหนังจากอาจารย์ คือ หนังขับ บ้านดีหลวง หรือหนังขุนลอยฟ้าโพนมหนเป็นอย่างดี ต่อมาเมื่ออายุ ๔๗ ปี หนังฉิ้น อรมุต ได้ไปแสดงตนขอเป็นลูกศิษย์ของหนังกัน บ้านน้ำกระเจาย (หนังกัน ทองหล่อ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงหนังตะลุง) ซึ่งเป็นนายหนังตะลุงชั้นยอดของภาคใต้

หนังฉิ้น อรมุต เทียวเล่นหนังเกือบทั่วภาคใต้ นอกจากนี้ยังไปเล่นที่ภาคกลาง และประเทศมาเลเซียหลายครั้ง จึงมีประสบการณ์ในการเล่นหนังตะลุงสูงมาก ประมาณว่าไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ครั้ง

๒. ผลงานของหนังสือ อรมุต

ผลงานของหนังสือ อรมุต อาจประมวลได้เป็น ๕ ด้าน ดังนี้

๒.๑ ด้านการแสดงผลงานศิลปะ

หนังสือ อรมุต ได้แสดงผลงานศิลปะครั้งที่สำคัญหลายครั้ง เช่น

๑) แสดงหนังสือถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-ราชกุมารี ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวสต์ จังหวัดนราธิวาส

๒) แสดงหนังสือเนื่องในพระราชพิธีกาญจนาภิเษก ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ ณ กรุงเทพมหานคร

๓) แสดงหนังสือตามโครงการสืบสานผลงานศิลปินแห่งชาติ ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา จังหวัดสงขลา

๔) แสดงหนังสือเกิดพระเกียรติ เนื่องในงานนิทรรศการ “๖ เป็นครู สังคมของแผ่นดิน” ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ ณ สถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา

๕) แสดงหนังสือที่ดีให้ความรู้ คุณธรรม และความบันเทิงแก่ผู้ชมทุกเพศทุกวัย รวมไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ครั้ง

๒.๒ ด้านการเขียนบทความ บทกลอนเกี่ยวกับหนังสือ

หนังสือ อรมุต ได้เขียนบทความ บทกลอนเกี่ยวกับหนังสือที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑) เขียนบทความเรื่อง “ความรู้เรื่องหนังสือ” เผยแพร่แก่สมาชิกสมาพันธ์หนังสือจังหวัดสงขลา นักวิชาการและผู้สนใจ

๒) เขียนบทกลอนเรื่อง “ถ้าหากน้องรักจะเล่นจนเป็นหนังสือ” เป็นเอกสารประกอบการสัมมนาหนังสือ ๑๔ จังหวัดภาคใต้ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๐-๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๙ ณ สถาบันราชภัฏสงขลา ซึ่งต่อมามีคณะวิจัยในโครงการภูมิปัญญาทักษิณจากวรรณกรรมและพฤติกรรมได้คัดเลือกให้เป็นเรื่องหนึ่งในวรรณกรรมทักษิณ จำนวน ๓๐๐ เรื่อง

๓) เขียนบทกลอน “ปณิธานเกียรติ” ให้แก่สถานทูตอินเดียประจำประเทศไทย เนื่องในวาระที่ประเทศอินเดียจัดแสดงรามายณะในเอเชียอาคเนย์ บทกลอนนี้ได้ตีพิมพ์และจัดแสดง ณ หอศิลป์นานาชาติ เมืองไฮโยรยา รัฐอุตตรประเทศ ประเทศอินเดีย

๒.๓ ด้านการเขียนบทหนังตะลุง

หนังฉิ้น อรมุต ได้เขียนบทหนังตะลุงไว้ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เรื่อง เท่าที่สามารถจะรวบรวมต้นฉบับได้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มี ๘๒ เรื่อง ดังนี้

๑. กรรมลิขิต
๒. ก่อนตะวันจะลับฟ้า
๓. กามเทพผิดคิว (กามเทพหลง ความรักความหลง)
๔. กุหลาบดำ
๕. กำสรวลสวาท
๖. ขุนศึกนรสิงห์
๗. ขุนศึกพระพันวษา (ขุนช้าง ขุนแผน)
๘. คมพิฆาต
๙. คัมภีร์ดำ
๑๐. คู่เกิดคู่กรรม
๑๑. ครัวบ้านนอก
๑๒. คู่สว้าง คู่สม
๑๓. ฆาตกรเหนือเมฆ
๑๔. จำเลยรัก
๑๕. จำเลยลี้ลับ
๑๖. เจ้าจอมทอง
๑๗. เจ้าดำดง
๑๘. เจ้าแสงเพชร
๑๙. ดอกฟ้าละอองดิน
๒๐. ดัชนินาง (นิ้วมีนาง)
๒๑. แดนอภินิหาร
๒๒. ดันรักดอกโคก
๒๓. ตึกตาทอง
๒๔. ถล่มวิมานรัก
๒๕. ทวนทิพย์ทวนทอง (แสงสิทธิฤๅษดา)
๒๖. ทายาทพระยา (แหวนประดับชีวิต)
๒๗. หุ่นร้างทางรัก
๒๘. เทพเจ้าหลงชาติ
๒๙. เทพธิดาดง
๓๐. เทพบัญชา (เทวกาลี เทวปกาศิต)
๓๑. เทพวงศ์จกกลนี้
๓๒. น้องแก้ว

๓๓. นางโนผืน
๓๔. น้ำใจแม่
๓๕. ฝนหลงฟ้า
๓๖. พรสวรรค์
๓๗. พรหมลิขิต
๓๘. เพลิงพยาบาท
๓๙. เพื่อนแก้วเมียขวัญ
๔๐. ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ
๔๑. ภูติเหลืออง
๔๒. มหาธำมรงค์
๔๓. มัจจุราชเจ้าเล่ห์ (มัจจุราชเล่นกล)
๔๔. มัจจุราชสายน้ำผึ้ง
๔๕. มัดติกา
๔๖. ม่านมลทิน
๔๗. มีดสั้น
๔๘. ยอดกตัญญู
๔๙. รอยหมึกนิลภาพ
๕๐. รักไร้พรมแดน
๕๑. ราชนีบอด
๕๒. ราชนีมหากาฬ
๕๓. ราชนีวิปโยค
๕๔. แรงพิศवास
๕๕. แรงรักรอยมลทิน (แรงรักรอยบาป)
๕๖. แรงสายเลือด
๕๗. แรงอธิษฐาน
๕๘. ลูกหลงแม่
๕๙. เลือดรักล้างมลทิน
๖๐. วงศ์ไพรวัน
๖๑. วงเวียนแห่งความรัก
๖๒. วงศ์มรินทร์
๖๓. เศวตฉัตรน่านเจ้า
๖๔. เศวตฉัตรลานนา
๖๕. เศวตฉัตรเวียงขาน
๖๖. สวรรค์บันดาล
๖๗. สองฝั่งฟ้า

๖๘. สัจจะกับความรัก
๖๙. สายฟ้า ลาดิน
๗๐. สายเลือดชาติตยา (สามปอยดง)
๗๑. สามพี่น้องผาแฝด
๗๒. สามมงกุฏ
๗๓. สายเลือดลี้กลับ
๗๔. สิงหราชกษัตริย์ศึก
๗๕. สีแผ่นดิน (คู่รักคู่แค้น)
๗๖. สุพรรณินการ์
๗๗. แสงพยัคฆ์
๗๘. แสงวาริน
๗๙. หัวรักเหวทำลาย
๘๐. อภินิหารพระสุริยเทพ
๘๑. อภินิหารลี้กลับ
๘๒. อาถรรพณ์สวาท

๒.๔ ด้านการสอนหนังสือ

นอกจากจะเล่นหนังสือ เพลง เขียนบทความ บทกลอนที่เกี่ยวกับหนังสือ เป็นจำนวนมากแล้ว หนังสือ อรมุต ยังเป็นครูสอนหนังสือตามโครงการสืบสานผลงานของศิลปินแห่งชาติ แก่นายหนังสือและผู้สนใจ รวม ๑๘ คน คือ

๑. หนังสือระ สุจริตธรรมา
๒. หนังสือจรรยา แก้วเจริญ
๓. นายสงฆ์ แก้วสมบุรณ์
๔. นายชูศักดิ์ บริสุทธิ์
๕. นายบุญชู กล่อมเกลี้ยง
๖. จำสบัติเจริญ บัวทอง
๗. นายสุภัทร ช่างชุด
๘. นายสุจินต์ นิยมศรี
๙. นายชม อนุสาร
๑๐. นายผ่อง คชกาญจน์
๑๑. นายพนสิทธิ สิทธิพันธ์
๑๒. นายสมบุรณ์ สุขช่วย
๑๓. นายไสว เกตุสุริยงค์
๑๔. นายโสมสุริยา ภัทรานนท์

- ๑๕. นายระบับ ไพฑูรย์เจริญศิลป์
- ๑๖. นายสุเทพ สังข์เกษม
- ๑๗. นายสุชีพ จงเดิม
- ๑๘. นางโสภา สมเขาใหญ่

“ลูกศิษย์หนังสือ”

๒.๕ ด้านการสงเคราะห์สังคม

หนังสือ อรมุต เป็นบุคคลที่ได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมหลายประการ เช่น

๑) เป็นประธานที่ปรึกษาชมรมหนังสือจังหวัดสงขลา ซึ่งต่อมาพัฒนา
มาเป็นสมาพันธ์หนังสือจังหวัดสงขลา มาตั้งแต่เริ่มตั้งชมรมมาจนถึงปัจจุบัน

๒) เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เรื่องหนังสือแก่ที่ประชุมสัมมนา
ตลอดจนผู้ที่สนใจหลายครั้งที่เด่น ๆ เช่น เป็นวิทยากรบรรยายความรู้เรื่องหนังสือ
แก่นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย สถาบันราชภัฏสงขลา เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องหนังสือ
แก่นิสิตปริญญาโท วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง
การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่ เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการอนุรักษ์พัฒนาหนังสือแก่สมาชิกสมาพันธ์
หนังสือ จังหวัดสงขลา เป็นวิทยากรในการสัมมนาวัฒนธรรมพื้นบ้านในหัวข้อ “เท่งเสวนา”
ที่สถาบันราชภัฏสงขลา

๓) เป็นประธานกรรมการคัดเลือกศิลปินดีเด่นจังหวัดสงขลา สาขาศิลปะ
การแสดง

๔) เป็นประธานกรรมการโรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์ อำเภอสิงหนคร
จังหวัดสงขลา

๕) เป็นกรรมการโรงเรียนสงขลาวิทยาคม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

๖) เป็นกรรมการสภาวัฒนธรรม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

๗) เป็นกรรมการสำนักวัฒนธรรม วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

๘) มอตนันฉบับบทหนึ่งตะลุงทุกเรื่องแก่ฝ่ายคันคว้าวิจัยศิลปวัฒนธรรม
สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา เพื่อเป็นวิทยาทานและการอนุรักษ์สืบสาน
ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ผลงานของหนังสือ อรมุต โดยเฉพาะบทหนึ่งตะลุง เป็นผลงานที่เด่นและมีคุณค่า
อย่างยิ่ง มีผู้ศึกษาวิจัยบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต ในด้านต่าง ๆ หลายคน ได้แก่

โสภา สมเขาใหญ่. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนึ่งตะลุงของหนังสือ
ธรรมโฆษณ์. ปรินญา นิพนธ์ ศศ.ม.สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้. ๒๕๓๘.

เกษม ขนบแก้ว. การวิเคราะห์ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรม
หนึ่งตะลุงของ หนังสือ อรมุต. สงขลา : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏสงขลา. ๒๕๔๑.

วชิราภรณ์ ชนะศรี. วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ
อรมุต. ปรินญา นิพนธ์ ศศ.ม.สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ. ๒๕๔๔.

เกษม ขนบแก้ว. ภูมิปัญญาการสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏ
ในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. สงขลา : ฝ่ายคันคว้าวิจัย
ศิลปวัฒนธรรม สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสงขลา. ๒๕๔๔.

๓. คุณลักษณะของหนังสือ อรมุต

จากการศึกษาประวัติและผลงานของหนังสือ อรมุต การพบปะพูดคุยกับหนังสือ
อรมุต โดยตรง การพบปะพูดคุยกับลูกศิษย์ของหนังสือ อรมุต ตลอดจนผู้ที่รู้จักใกล้ชิด
กับหนังสือ อรมุต พบว่า หนังสือ อรมุต มีคุณลักษณะที่ดีหลายประการ เช่น

๓.๑ มีความรักผูกพันกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น ดวงดาว ท้องฟ้า เวลา น้ำค้าง
สายลม ดอกไม้ ฯลฯ ซึ่งปรากฏดาษดื่นในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต เช่น

“จากเมืองมารผ่านทางกลางดงดิบ ถึงไกลลิบริบรุตไม่หยุดผ่อน
พอดาวเข้ห้อยทางกลางอัมพร จะยกย่อนเรื่องราวถึงสาวงาม”

(ฉิน อรมุต : เทพธิดาดง)

“พงศ์ราพาพวกของไกรสิทธิ์ เมื่อทำผิดก็ต้องส่งเข้ากรงขัง
เพียงจันทร์น้อยพลอยติดอนิจจัง เขาฝากขังกว่าจะรุ่งพระสุริยา
กลางห้วงดาวรายประกายพริ้ว สายลมดีกเย็นยับจับมั่งสา
ทางช้างเผือกผ่องผ่านเมฆม่านฟ้า เข้มเวลาหมุนเวียนเราจะเปลี่ยนนิยาย”

(ฉิน อรมุต : คุรุบ้านนอก)

“จันทร์กระจ่างกลางฟ้าอากาศ
น้ำค้างชุ่มพุ่มพวงดวงดอกไม้
ลมกลางคืนชื่นเชยรำเพยพัด
อังกาบแก้วแก้วออกเป็นดอกอ่อน
จำปาเทศเกิดกระถินกลี้นะเหย
ก็พอดีวัชราเข้ามาทัน

พระพายกวาดเมฆเคลื่อนเคลื่อนขยาย
บายขยายกลีบช่อละอออ่อน
โบกสะบัดบัวหลวงร่วงสลอน
กุหลาบซ้อนกิ่งแก้วรับแสงจันทร์
ดอกอบเชยบุปผาสะดาหมั่น
แม้อยอดหญิงมิ่งขวัญอย่าตกใจ”
(ฉิน อรุณ : เพื่อนแก้วเมียขวัญ)

๓.๒ รู้จักเข้าใจวิสัยโลก คือรู้จักเข้าใจความจริงของมนุษย์และความจริงของ
ธรรมชาติหลายประการ เช่น

- ๑) คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก ดังกล่าวว่า
เดชสุริยา : นื่องอยู่ตึกแล้วมาตกระท่อมร้าย
คงระคายผิวอ่อนนอนไม่ไหว
วไลพร : อันคับที่นอนหลับถ้าคับใจ
ถึงอยู่ในเรือนทองก็หมองมัว

(ฉิน อรุณ : สองฝั่งฟ้า)

- ๒) ชีวิตมนุษย์ต้องประสบทั้งความสุข ความทุกข์ ดังกล่าวว่า
 “เกิดในโลกโศกสุขทุกข์ระ ย่อมพบปะไปจนกว่าจะอาสัญ”
 (ฉิน อรมุต : มหาราชกำสรวล)
- ๓) พ่อแม่ย่อมรักลูก ตัดลูกไม่ขาด ดังกล่าวว่า
 “บุคคลอื่นหั่นแสนในแดนดิน เมื่อเขาสิ้นปรานีเขาหนีหาย
 แต่พ่อแม่ของตัวถึงชั่วร้าย ก็จะไม่ตัดสวาทให้ห่างไกล”
 (ฉิน อรมุต : ผนหลงฟ้า)
- ๔) ไข่กายรักษาง่าย ไข่ใจรักษายาก ดังกล่าวว่า
 “แม้ร้อนกายไข่หนักพอรักษา ไข่หยุกยาถูกตรึงก็คงหาย
 แต่ร้อนจิตติดแน่นไม่แคลนคลาย เป็นโรคร้ายเรื้อรังไม่พึงยา”
 (ฉิน อรมุต : เพลิงพยาบาท)
- ๕) สายน้ำคดมากไม่เท่าน้ำใจคน ดังกล่าวว่า
 “สายน้ำคุดคดเคี้ยวที่เลี้ยวลด สักก็คดซ่อนซบพอนับถ้วน
 ความคดคนคดล้าคดน้ำนวล เหลือกระบวนที่จะนับลำดับคด”
 (ฉิน อรมุต : สองฝั่งฟ้า)
- ๖) มนุษย์ตกอยู่ในกามคุณปรารถนา กามคุณ ดังกล่าวว่า
 “สายลมทุ่งพัดโชยมาไรยริน ที่ส่งกลิ่นมาตามลมดอกนวมสาว
 ดอกนวมแมวถึงจะหอมก็ไม่ยอมใจบ่าว แต่นวมสาวเนื้อสองใครไม่ต้องการ”
 (ฉิน อรมุต : ดอกฟ้าละอองดิน)
- ๗) เมื่อมีผลย่อมมีเหตุ ดังกล่าวว่า
 เกศสุริยา : จอมกษัตริย์ขัดสนจนพระทัย
 เรื่องอะไรเจ้ามาค้ำถ่วงการมงคล
 รัตติกาล : แม้ไม่มีสักสิ่งหลังไม่พัง
 ไม่มีเหตุอยู่มั่งไม่มีผล
 (ฉิน อรมุต : เสียดแรงรัก)

๘) พุดดีได้ผลมีคนรัก ดังกล่าวว่า

“เขาย่อมว่าพุดดีเป็นศรีศักดิ์ ได้พรรคได้ผลมาล้นไหล
เหมือนน้ำขึ้นเรือพายสบายใจ ไม่มีใครไม่ชอบในเชิงดี”

(ฉิน อรมุต : กามเทพผิดคิว)

๙) ถึงมีเดชอำนาจเพียงใดก็ต้องตาย ดังกล่าวว่า

“ถึงจะมีเดชอันสามารถ พังปราสาทเวษยันต์ให้วันไหว
รู้ค่าดินดินได้สมุทรไท รู้เท่าใดก็ไม่รอดต้องวอดวาย”

(ฉิน อรมุต : บทเกี่ยวจ้อ)

๑๐) ความจริงยังเป็นความจริงไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวว่า

“แฟนของเราเขาย่อมรู้ได้ ถึงแปลงกายก็ไม่เหมือนย่อมเพื่อนสกลิ่ง
ถ้าฟังออกว่าหลอกลวงจะท้วงติง เป็นตัวจริงหรือทวนหัวเป็นตัวปลอม
ชาติทองแดงหรือจะแปลงเป็นทองคำ ถึงจะฝนจนคำไม่เป็นแสง
เนื้อทองดีไม่ขัดสีมันก็แดง พระอินทร์แปลงเขาก็รู้ว่าปลอมกาย”

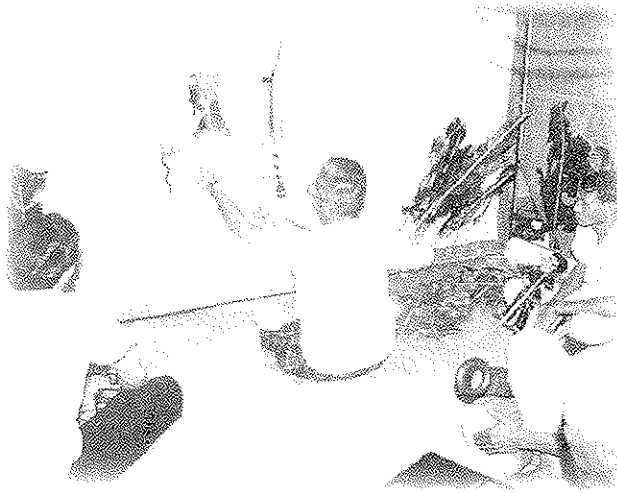
(ฉิน อรมุต : จำเลยลี้ลับ)

๑๑) กาลเวลาเปลี่ยนจิตใจมนุษย์ก็เปลี่ยน ดังกล่าวว่า

“สงสารแสงเมืองน้องเจ้าต้องตาย เหมือนเราพามาให้ค้างคาวผี
คงไม่ทันรุ่งแจ้งแสงรวี ป่านฉะนี้หนังเนื้อไม่เหลือเลย
นึกถึงค่าน้องชะบาอดสำหรับฝาก เมื่อวันจากกันมานิจจาเหย
เธออยู่หลังยังไม่รู้ว่าคู่เซย ซีพลับเลยไม่ได้หลบไปพบพาน
จะส่งข่าวเล่าก็ไกลถ้าไปส่ง นายทงก็จะจับประหัดประหาร
ให้สาวน้อยคอยหาเมื่อช้านาน อันเหตุการณ์ก็จะเปลี่ยนเวียนในนาง”

(ฉิน อรมุต : ยอดกตัญญู)

๓.๓ มีความสามารถเชิงภาษา สามารถใช้ภาษาไทยได้ไพเราะงดงามทั้งร้อยแก้ว
ร้อยกรอง ทั้งบทบรรยายและบทสนทนา ดังตัวอย่าง

“เชิดหนัง”

๑) บทบรรยาย

“หยาดวสันต์กำลังโปรยละอองทั่วท้องทุ่งที่กำลังเขียวขจีด้วยธรรมชาติ
สดชื่นชาตีมวลหมู่แมกไม้โยทกกำลังชูดอกออกสลับแต่เป็นเส้นทางเดินทัพของพระเจ้าจอมภพ
กงล้อรถรบได้บดขยี้ดอกดวงโยทกาให้แหลกลาญ ดวงพระเนตรสียะพลับสุกของเจ้าจอมทัพ
มุ่งสู่ทิศทางที่ตั้งแคว้นอุตรปัญจาของอดีตกษัตริย์ศึก หมายถึงระความแค้นเก่าให้สมศักดิ์ศรี”

(ฉันทน์ อรุณ : เพลิงพยับบาท)

“และแล้ววันคืนก็ล่วงกาลผ่านไปตามลำดับ ดวงอาทิตย์เดินทาง
จักรราศีไปแล้วปีแล้ว เด็ก ๆ โตขึ้นเป็นหนุ่มเป็นสาว คนผู้เฒ่าก็ล้มหายตายจาก ไม่มีใคร
จะยืนหยัดอยู่ได้จนคำฟ้า ดาสิยายซากเช่นเดียวกัน ท่านได้ถึงแก่กรรมด้วยโรครา เป็นนาร
สุดท้ายแห่งชีวิต สัพพะ เกตพริยนต์ เอว มจจาน ชีวิต ชีวิตของสัตว์เปรียบเหมือนภาชนะดิน
ซึ่งมีความแตกสลายเป็นที่สุด”

(ฉันทน์ อรุณ : สาปฟ้าลาดิน)

๒) บทสนทนา

ผกากรอง : ผกากรองน้อมเคารพอภิวัต
ขอกราบบาทบทเรศพระเชษฐา
น้องนบอบขอบคุณมุสิก
พระเมตตาช่วยไม่ม้วยมรณ์

แสงสุริยา : พระแยมั้มพริ้มพรายภิปรายปลอบ
ให้ชื่นชอบใจผกาสุตาสมร
ทรงถามเรื่องเบื้องหลังของบังอร
แรกครั้งก่อนขัดขวางอย่างไรกัน
พี่สงสัยไหนว่าเป็นเครือญาติ
ทำบังอาจขัดขมภิรมย์ขวัญ
ได้สว่ขอต่อผู้ใหญ่มิให้ปัน
หรือว่ามันลวนลามเอาตามใจ

ผกากรอง : นางทูลว่าเลือดเนื้อในเชื้อวงศ์
ทรงลงหล่มต่อผู้ใหญ่
มันขอรักน้องบอกปัดมันขัดใจ

แสงสุริยา : น้องอยู่ไหนมันจืดคร่ำมากกลางดง

ผกากรอง : พระบิดามาจากเมืองเวียงแก้ว
คำลงแล้วอยู่พลับพลาในป่าระหง

แสงสุริยา : จะไปไหนถึงแรมทางอยู่กลางดง

ผกากรอง : พระบิดุรงค์เขาจะพาไปแต่งงาน

แสงสุริยา : ใครโชคดีมีโอกาสนับเจ้าบ่าว

ผกากรอง : เขาซื้อเจ้าสายฟ้าผู้กล้าหาญ

แสงสุริยา : ถ้าพี่ไม่ช่วยแล้วก็เห็นไม่เป็นการ
จะเสียงานสำคัญเป็นมันคง

ผกากรอง : น้องขอกราบขอบคุณพระเชษฐา

แสงสุริยา : น้องวิวาห์วันไหนจะไปส่ง
ชายคู่หมั้นคงหล่อละออองค์

ผกากรอง : น้องบอกตรงว่ามีเคยเห็นเป็นอย่างไร

แสงสุริยา : ไม่รู้จักแล้วจะรักเขาได้หรือ

ผกากรอง : ก็น้องไม่กล้าติดต่อผู้ใหญ่

แสงสุริยา : ก็ทำนคลุ้มถุงชนน่าสนใจ

ผกากรอง : น้องปล่อยไปตามเวรเกณฑ์ชะตา

แสงสุริยา : เขาโชคดีที่ได้น้องไว้ครองรัก

ผกากรอง : น้องทุกข์หนักที่ไม่เคยได้เห็นหน้า
ไม่เคยรักสักนิดแต่ตามบิดา

แสงสุริยา : ได้วิวาห์แล้วต้องรักอย่าร้อนใจ

ผกากรอง : ถ้าเขาไม่ดีน้องนี้ไม่อยู่ด้วย

แสงสุริยา : แต่น้องสวຍใครเล่าไม่หลงไหล

ผกากรอง : น้องสวยจริงหรือแก้งยอขอกัย
 แสงสุริยา : เหมือนนางในทิพย์สถานวิมานทอง
 ผกากรอง : ผู้หญิงงามไซ้จะมีแต่หม่อมฉัน
 แสงสุริยา : ขอประกันว่าไม่มีเสมอสอง
 ผกากรอง : คู่รักพี่น้องก็เชื่อว่าเนื้อทอง
 แสงสุริยา : ถ้าเขาสวยเหมือนน้องจะติดทองตันโพ
 ผกากรอง : พี่เคยรักเคยผ่านด้านผู้หญิง
 แสงสุริยา : ถ้ามีจริงจะให้ทองสักสองโหล
 ผกากรอง : แล้วพี่รักคนไหนที่บนไทรบนโพ
 แสงสุริยา : ถ้าคนใหญ่คนโตเขาบอกได้ไม่กลัว
 ผกากรอง : พี่กลัวใครจึงไม่บอกน้องผกา
 แสงสุริยา : ก็กลัวเจ้าสายฟ้าเขาจะมายิงหัว
 ผกากรอง : กับสมเพชรทำไมพี่ไม่กลัว
 แสงสุริยา : เพราะคนชั่วชายที่น้องไม่ต้องการ
 สำหรับเจ้าสายฟ้าเป็นคู่หมั้น
 ผกากรอง : ก็หม่อมฉันมิได้รักสมัครสมาน
 แสงสุริยา : แล้วทำไมน้องจะไปวิวาห์งาน
 ผกากรอง : เพราะไม่หาญขัดจิตพระบิดา
 แสงสุริยา : เตียวนี้น้องติดอยู่ในมือพี่
 ผกากรอง : ใจน้องนี้ขออนับว่าเชษฐา
 แสงสุริยา : ถ้าพี่บอกว่ารักน้องผกา
 ผกากรอง : ต้องไปถามบิดาของน้องก่อน
 แสงสุริยา : ถ้าบิดาว่าให้ถามตามใจน้อง
 ผกากรอง : ถ้าน้องขอตรีภตรองพี่ก็ต้องผันผ่อน
 แสงสุริยา : เมื่อไม่สมปรารถนาพี่ก็อวารถ
 ผกากรอง : แรกเมื่อตอนน้องไม่มาพี่รักใคร
 แสงสุริยา : พี่บอกแล้วแก้วดาวว่าหาไม่
 ผกากรอง : แต่คารมคมชายจะเชื่อได้ที่ไหน
 แสงสุริยา : พี่สาบานต่อศักดิ์สิทธิ์ฤทธิไกร
 ผกากรอง : แล้วศักดิ์สิทธิ์หักคอใครมาก็คน

(ฉันทน์ อรมุต : สายเลือดลึกลับ)

๓.๔ มีความสามารถทางการประพันธ์ สามารถประพันธ์บทหนึ่งตะลุงได้ดีมาก ทั้งบทหนึ่งตะลุงสั้น ๆ และบทหนึ่งตะลุงที่เป็นเรื่องยาว เช่น บทเกี้ยวจ้อ บทปราชญ์หน้าบท บทตั้งเมือง บทสอนสัจธรรมและคุณธรรม บทบรรยาย บทพรรณนา บทอัครจริย บทชมป่า บทนางเดิน บทยักษ์จับสัตว์ บทตลก ฯลฯ ดังตัวอย่าง

๑) บทเกี้ยวจ้อที่ดี ไพเราะ เหมาะสม บอกกล่าวประวัติความเป็นมา ของศิลปะหนึ่งตะลุง นายหนึ่งตะลุงที่มีชื่อเสียง ประวัติของผู้รจนา ความซาบซึ้งใน พระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ ว่าดังนี้

ผมบริการท่านอยู่คู่สังคม
หากไม่ซังฟังให้ชัดอรรถโฆษิต
ข้อเพี้ยนผิดคิดว่าธรรมดาคน
แม่องค์พระสุริยาเจ้าแห่งจักรราศี
เราไถนาตาร่วงก็ยังแวง
ภูมิลำเนาเราก้เนินเป็นเทินทุ่ง
มาสนศิลปป็นศาสตร์ชาตปัญญา
เมื่อยามว่างสร้างภาพพจน์ผูกบทหนึ่ง
ฝึกฝนฝากรากฐานการประพันธ์
สิ่งรื่นรมย์ลอกเลียนแบบเอาเขาวน่ปราชญ์
ความฝันเห็นเป็นจริงสิ่งเหนือปา
ใช้ชาติเลื้อแต่เป็นเชื้อศิลปป็นศาสตร์
ชาวเมืองได้ฝ่ายทำสงขลาเรา
คราวขุนลออยฟ้าน้องค์พระมหาอุปราช
ให้ปรากฏยศขุนทรงจุนเจิม
ผมเป็นศิษย์ติดตามยามศึกษา
เพราะนิสัยจิตมาสนกลการกลอน
จนกระหม่อมจอมกษัตริย์ขัตติยชาติ
ทรงพระกรุณาโปรดปรานพระราชทานนาม
ซาบซึ้งใจในพระมหากรุณาธิคุณ
ขอพระองค์จงเจริญอยู่นั่นนาน
น้อมชีวิตอุทิศถวายได้พระบาท
จงสุขเกษมเปรมปรีดิ์จักรีวงศ์

“ขอขอบคุณท่านที่นั่งดูหนังผม
ปลูกนิยมฝากไว้ฝังใจชน
ฝากข้อคิดอันควรค่าศึกษาสน
ถึงเลอลันเลิศปราชญ์ยังพลาดเพลง
ก็ยังมีเมฆพินิจมาบังแสง
อันหลักแหล่งหนึ่งตะลุงก็ทุ่งนา
เที่ยวลากจูงวัวควายไร้ศึกษา
เลือดชาวนาไกลจากศรีกวีวรรณ
ความรักฝังจิตใจเฝ้าฝืน
เอาความฝันเป็นแนวทางสร้างลีลา
เรียนบทบาทบรรพชนค้นคว้าหา
เป็นนักธุรกิจบันเทิงในเชิงเขาวน่
เรียนบทบาทไปตามแนวเทือกแถวเถา
ภูมิลำเนาผืนหนึ่งมาดั้งเดิม
กรมพระญาติจักรีวงศ์โปรดส่งเสริม
ดีกว่าเดิมเด่นกว่าหนึ่งครั้งเก่าก่อน
ขุนลออยฟ้าครุหน้ได้สั่งสอน
อดตานอนต้งหน้าพยายาม
มหाराชเลิศนรินทร์แผ่นดินสยาม
เหมือนหนึ่งน้ำทิพย์เทพเทวประทาน
ทั้งอบอุ่นด้วยพระบารมีปาฏิหาริย์
สถิตสถานถิ่นไทยคู่ไตรรงค์
ขัตติยราชจอมจักรศักดิ์สูงส่ง
พระมหาจักรพงศ์จงเจริญ”

๒) บทปรายหน้าบทที่ดี ไพเราะ งดงาม โดยเฉพาะการอุปมาเปรียบเทียบกับ
บอกกล่าวความเป็นมาของบูรพาจารย์หนึ่งตระกูล ตลอดจนคุณธรรมความกตัญญูกตเวที
ของผู้รจนา ว่าดังนี้

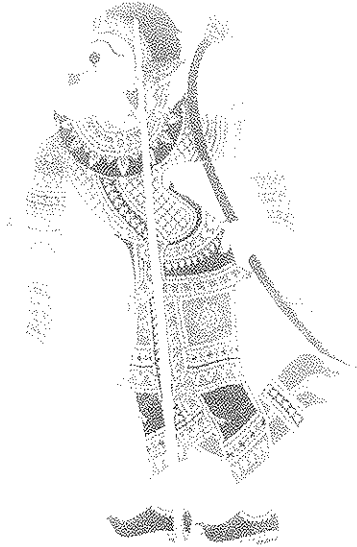
ต่างรูปเทียบบุพผาสักการะ
กับหมู่สงฆ์ทรงสิกขาสาวกะ
ผู้ศึกษาพระธรรมคำบาลี
ช่วยประคองศาสนารักษาไว้
สมมุติสงฆ์ทรงอุทิศสัพพะบูชา
เคารพคุณบิดรามาตุเรศ
จะสมมุติปากฟ้าคงคาร
กว่าจะครบทศมาสอนากแม่
ตั้งแต่เริ่มลูกเต้ามาเข้าครรรค์
จนสิบเดือนเคลื่อนคลาเวลาคลอด
ถนอมเลี้ยงเคียงประคองป้องกันกาย
ใจแม่รักหนักเหลือไม่เบื้อหน่าย
ใส่เปลกล่อมน้อมนำให้สำราญ
จารึกคุณบุญท่านประณตมัน
แม้วิญญานท่านสถิตด้าวแดนใด
บูชาครูผู้สอนวิชาหนึ่ง
ท่านเป็นยอดศิลปินชั้นสำคัญ
ดีหลวงแหล่งแหล่งหล้าปรากฏเกิด
ขุนลอยฟ้าปรากฏยศยืนยง
มีลูกศิษย์ติดต่อขอศึกษา
แต่เวลาล่วงเกินมาเนิ่นนาน
ศิษย์สุดท้ายภายหลังคือหนึ่งฉัน
ยังไม่ทันชำนัญอาจารย์ตาย
ศิษย์รุ่นพี่ที่ตั้งขึ้นครั้งนั้น
เอี่ยมเสื่อเมืองเรืองราวก็เข้าที่
ประจวบเหมาะเคราะห์กรรมก็จำตาย
โรงที่สองเป็นศิษย์เรียนติดพัน
ญาติสัมพันธ์ชั้นหลานอาจารย์รัก
ถึงตัวตายชื่อยังติดสถิตดิน

“หัตถ์ทั้งคู่ชุกชุกปกศิริษะ
บูชาพระอภิธรรมเจดีย์มณี
คือองค์พระผู้ทรงศีลชินศรี
ตามหน้าที่ของสงฆ์ทุกองค์งาม
ไม่ปล่อยให้ราบเตียนด้วยเสี้ยนหนาม
รักษานามศาสนาให้ถาวร
เป็นพิเศษใหญ่ยิ่งกว่าสังฆ
แผ่นดินดอนรวมเปรียบไม่เทียบทัน
ได้รับแต่ความทุกข์ไม่สุขสันต์
แม่ประคองป้องกันอันตราย
เห็นลูกรอดแรงรักสมศรัทธา
อันตรายปลอดภัยไม่แผ้วพาน
ให้ดื่มสายกษิราเป็นอาหาร
มิให้พานพัวต้องละอองภัย
ลูกกตัญญูรักจนตักษัย
จงแจ้งใจว่าลูกคิดอยู่เป็นนิจันรันดร์
ตั้งแต่ครั้งคราวปฐมบรมฉันทน์
สมัยนั้นลือเลื่องกระเดื่องดัง
คนประเสริฐยอดศิลปินหนึ่ง
ได้เมื่อครั้งกรมหลวงพระราชทาน
ก็ก้าวหน้ากว้างไกลแผไพศาล
ลูกศิษย์ท่านก็พินาศขาดกระจาย
ความรักศิลป์เข้าศึกษาเวลาสาย
ต้องเดียวดายอ้างว้างอยู่อย่างนี้
บันลือลั่นสมส่านก็มีศักดิ์ศรี
ดลกลดีชื่อดังขึ้นครั้งนั้น
ยังเหลือไว้ก็แต่ชื่อเสียงสนั่น
ก็สำคัญชื่อดังหนึ่งหนุอิน
แนะนำหลักกลกลอนสั่งสอนศิลป์
นามหนุอินหนึ่งเฒ่าเจ้าคารม

กับหนังอ่วมสามมีกิดีเดือด
 ขุนลอยฟ้าเป็นครุผู้อบรม
 สมัยนี้มีแต่ชื่อเล่นไม่ได้
 หมดกำลังวังชาจะพยายาม
 น้องเห็นหน้าปราศรัยใจสมัคร
 น้องเป็นศิษย์สุดท้ายไม่สำคัญ
 จำไม่ได้ลายครุผู้ลวงลับ
 ชีวิตท่านก็พินาศขาดกระเด็น
 ถึงตัวตายลายยังติดเป็นประวัติ
 อันร่างกายยับยุดบอสุก
 ระลึกคุณสุนทรacarวะ
 ดั่งธารทิพย์เทพส่งจากองค์อินทร์
 บทสุภาพกาพย์กลอนสุนทรประดิษฐ์
 ยังปรากฏบทประพันธ์วรรณกรรม
 ทุกคำขานชวนซาบเอิบอาบจิต
 คุณคนาคาล้วนควรบุรี
 ทั้งโคลงฉันท์กาพย์กลอนล้วนอ่อนหวาน
 แสนเสนาวาบความเมื่อยามเย็น
 ดั่งแสงโสมโลมหล้าเจิดจำแจ่ม
 ดุจผีเสื้อเร่รำคราเพราฉาย
 วจิร้อยถ้อยวิจิตรพิศุภศิลป์
 อมตะพรสวรรค์บันดาลตลอด
 กังวานแว่วแผ่วเพียงเสียงเพลงทิพย์
 หลังความพริ้งไพเราะเสนาะกรรม
 บังคมคุณจุลเจิมเฉลิมราชฎี
 พระภัทรมหาราชบรมจักรี
 ตั้งพระทัยทรงประทานสำราญราชฎี
 แหลมทองไทยในร่มพระการณ
 อารธนาอารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์
 เดชะคำร่ำประกาศอารธนา

เป็นลูกเลือดมละกะภาษาสม
 คนนิยมสนใจแรกสมัยลายคราม
 เพราะโรคร้ายเบียดเบียนเป็นเส้นหนาม
 เหลือแต่นามเลิศล้ำที่สำคัญ
 ยังห่วงรักมิได้ข้ามเหียดหยาบหยัน
 เกิดไม่ทันสมัยท่านอาจารย์เด่น
 ที่ซ่อนซบสำคัญไม่ทันเห็น
 เพราะมันเป็นปกาติตอนิจจัง
 ยังเด่นชัดสูงส่งในวงหนัง
 แต่ชื่อยังยืนอยู่คู่ฟ้าดิน
 อมตะแห่งศรีกวีศิลป์
 ชะโลมดินด้วยสรวรรค์วรรณกรรม
 พังจับจิตกลืนกลมล้วนคมขำ
 เป็นชิ้นอมตะในวรรณคดี
 รอยลิขิตผดุงเดิมเสริมศักดิ์ศรี
 บทกวีตรึงตราคู่ฟ้าดิน
 ให้ซาบซาบหอมหวานชวนถวิล
 ซบกล่อมจินตสุธารผืนพรณราย
 บุปผาแย้มกลีบสีคลี่ขยาย
 เพรศพริ้งพรายกังวานกวีเหมือนมีมนตร์
 หยาดทิพย์รินฝักแผ่ทุกแห่งหน
 ทั่วสกลหลงรสศรีกวีวรรณ
 ละลิ่วลิบจากห้วงสรวงสวรรค์
 จรรโลงสรรค์บรรณสารกังวานกวี
 ข้าพระบาทน้อมประณตบทศรี
 ขอสดุดีพระมหากษัตริย์คุณ
 ประเทศชาติจึงอุดมไม่ชมชุน
 จึงอบอุ่นเป็นสุขทุกเวลา
 ทั้งแปดทิศช่วยพิทักษ์คุ้มครอง
 ให้ปัญญาไหลเชี่ยวเหมือนเกลียวชล”

(ฉันทน์ อรุณ : บทปราชญ์หน้าบท)

“ปราชญ์หน้าบท”

๓) บทตั้งเมืองที่ตี ไผเราะ เหมาะสม สามารถบันทึกสถาปัตยกรรมและวิถีชีวิตของสังคมไทยบางส่วนได้ดี ว่าดังนี้

“กล่าวกรุงแก้วโกสินทรสถาน
 ชุ่มทวารบานบังใบเสมา
 ยอดปราสาทสูงเยี่ยมขึ้นเทียมเมฆ
 นกศูลแสงแก้วดูแพรวพราว
 มีท่อนางรับสายอุทก
 ช้องพระแสงแลเลื่อนเหมือนจะลอย
 รูปเหราอำปากนาคสามเศียร
 สิ่งโตอัดกัศออรรชร
 เพดานดับดาวเดือนเหมือนจะย้อย
 แท่นที่นั่งฝังพลอยดูแพรวพราว
 ห้องนารีที่พักนักสนม
 ประตูล้อมโปร่งกนกอรุณแก่น
 จอมประมุขสุขสวัสดิ์ขัตติยชาติ
 ดำรงชาติศาสนาส่งงาม
 พสกไทยไต้ร่มบรมจักร
 พระนามท้าวไพนาสุริยวงศ์
 พระนางแก้วกัลยาราชินี
 กรีดาวคงองค์ราชกุมาร
 จนนานนับสิบเลื่อนหลายเดือนวัน
 พระสุริยวงศ์ทรงศักดิ์จอมจักรี

ป้อมปราการเชิงเทินล้วนเนินผา
 ล้วนศิลาเลื่อมแลฉลุสาย
 อติเรกรุ่งฟ้าเวหาหาย
 ดังดาวรายงามระยิบระยับย้อย
 พอฝนตกน้ำนองเป็นฟองฝอย
 วิสูตรห้อยเลียบทองช่องบัญชร
 กระหนกเนียนแซมใส่รูปไกรสร
 รูปมังกรทอดแก้วดูแพรวพราว
 ค้างคาวห้อยหัวเรียวแยกเขี้ยวขาว
 เหมือนแท่นท้าวมัจฉาพิมานแมน
 หน้าเขยชมชูโฉมมีโคมแขวน
 ทำด้วยแก่นรุกขนาสง่างาม
 ปกป้องราชภูธรธานีสิ้นสิ้นนาม
 พระเกียรติสามภพอ่องช่องพระองค์
 สุขสวัสดิ์สมมาราชประสงค์
 ผู้ดำรงนครเขตโกสิน
 สมศักดิ์ศรีแห่งชาติวาสนา
 ไปศึกษาอยู่ด้วยคุณพระมุนี
 ลูกอยู่บรรณศาลาตาฤๅษี
 กับราชินีสนทนารื่องพระกุมาร”

(ฉิน อรุมต : สัจจะกับความรัก)

“เจ้าเมือง-นางเมือง”

๔) บทสอนสัจธรรมและคุณธรรมที่ดี ก็น่าสนใจ เหมาะสมกับตัวละครและสถานการณ์
ว่าดังนี้

“พระอาจารย์ท่านสั่งอย่างเด็ดขาด
มนตร์ถอดล้วงดวงจิตจงปิดไว้
ฝ่ายวิรุณจักรรักษาปรีชาฉลาด
จำคาถาลอดล่องของซีไพร
จักรนารายณ์กราบลาพระดาบส
ไม่บอกเล่าวิรุณจักรที่เคยรักกับมัน
วิรุณจักรน้อยจิตคิดว่ากู
แต่บุญคุณหลวงพ่อก็พอมี

พระหน่อนางจะต้องปิดให้มิดหาย
อย่าแพร่งพรายให้รู้ถึงหูใคร
สามารถแอบฟังสิ่งที่ยังสงสัย
ยักษ์จำได้แม่นยำเป็นสำคัญ
ตามกำหนดกลับนิเวศขอบเขตชั้น
พลางจากบรรณศาลาตามุณี
ไม่นานอยู่นับถือพระฤาษี
มนตร์ดีดีแกลสอนบ้างเป็นบางวัน

(วิรุณจักรน้อยใจมาก แม้แต่เพื่อนที่เคยรักกันมา เขาจะกลับบ้านกลับเมือง
น่าจะบอกสักคำ ฤาษีที่เป็นอาจารย์ก็ลำเอียง แต่วิรุณจักรคิดจะลองทนอยู่สักช่วงหนึ่งก่อน
บางทีทุกอย่างอาจจะคลี่คลายไปในทางที่ดีก็ได้ ตอนนี้ชั่วคราวอย่างไรก็อาจารย์บุญคุณของท่านก็มีอยู่
แต่เราเสียใจที่แกพูดว่า โอ้วิรุณจักรเป็นยักษ์เป็นมาร เราไม่เชื่อใจมันของสำคัญเราไม่ให้
พิทโธ่เหย อาจารย์เหยย ท่านฉลาดแต่ไม่ได้เฉลียว ท่านไม่ได้คิดว่ากลางทุ่งมันมีตา กลางป่ามันมีหู
หน้าต่ามีรู ประตู่มีช่อง คาถาลอดล่องก็ได้กู เขาว่าแม่นมยังยิ่งกว่าที่อาจารย์ให้เสียอีก)

แล้วปฏิบัติวัตวาทีพาวาส
ไม่เกะกะเกี่ยวข้องน้องมาลี
เราต่างคนต่างอยู่รู้หน้าที่
เรื่องผู้หญิงยิ่งเรือเหลื่อระอา
ผู้ใดรักรักมั่งชังชังตอบ
ใครไม่ยุ่งเราไม่ยากให้มากมาย

คอยปิดกวาดรักษาตามหน้าที่
ไม่เคยมีสันดานพาลพาลา
เราอยู่นี้เพื่อผลงานการศึกษา
เราเกิดมาเราก็รักศักดิ์ของชาย
ต้องรอบคอบคิดอ่านประมาณหมาย
จะตั้งไว้เรื่องวัตวาตามุนี

(บรรยาย) อันว่าเครื่องประดับคือสิ่งที่นำมาประดับเข้าแล้วดูสวยงาม มีสองประการ คือ เครื่องประดับภายนอกและเครื่องประดับภายใน เครื่องประดับภายนอก คือ เสื้อผ้า แพรพรรณที่ประดับกายให้สวยงาม เครื่องประดับภายใน คือ คุณธรรมที่ทำให้จิตใจให้เข้มแข็ง ไม่หวาดหวั่นพรั่นพรึงต่ออุปสรรคนานาประการ จะเป็นเหตุนำความสุข ความสำเร็จ ความเจริญมาให้ บัณฑิตจึงเอาความอดทนเป็นเครื่องประดับ คำพระว่า ชันติ ธีรัสสะ ลังกาโร แปลว่า ความอดทนเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์”

(นีน อรมุต : สาปฟาลาติน)

๕) บทบรรยายฉากที่ไพเราะ งดงาม ก่อให้เกิดจินตนาการ นึกเห็นภาพ เห็นความงดงามของธรรมชาติ ว่าดังนี้

เจ้าหญิง-เจ้าชาย

“ณ กระแสธารสายหนึ่ง ซึ่งเริ่มจากสระใหญ่บนยอดบรรพตอันสูงเยี่ยมเทียมเมฆ ผ่านหุบเขาอันเย็นเยียบเจียบสงัด ผ่านป่าชัฏและหมู่ไม้อันร่มครึ้ม ไหลสู่แก่งหินอันระเกะระกะลดหลั่นลงมาท่ามกลาง กลิ่นหอมระรวยของดอกไม้ป่าที่กรุ่นกำจายอยู่บนค่าคบชูช่อ สลัดฟั่นมือมนุษย์จะเอื้อมถึง กระแสธารอันใสสะอาดเย็นฉ่ำนั้น ในบางตอนก็พุ่งจากหน้าผา อันสูงลิ่ว ก่อให้เกิดเสียงกึกก้องกัมปนาท บางตอนก็ไหลแรง บางแห่งก็ไหลรินเซาะซอนไปตามซอกหินลดเลี้ยวและหลังพริ้งพริ้วลงสู่แอ่งธรรมชาติครั้นแล้วก็กลับล้นไหลสู่เบื้องต่ำบางเวลาก็มีใบไม้สีเหลืองและสีน้ำตาลปลิวลงไปในสายธารเหมือนเรือลำกระจริดล่องลอยเป็นทิวแถว ผีเสื้อกลุ่มใหญ่บินว่อนเหนือพุ่มไม้ดูเหมือนดวงดาวดวงเล็กวิ่งลงมากลุมผืนผ้าสีเขียวสด นกหลายสกุลส่งเสียงจุดดนตรีที่เล่นโดยแม่ธรรมชาติผู้ทรงเสน่ห์ ภายใต้แผ่นฟ้าสีครามใส ซึ่งทอดเงาลงในแอ่งน้ำใหญ่ท่ามกลางเสียงขับขานของพงไพรสายลมที่พริ้วรำเพยอยู่ไม่ขาดระยะ ดวงตะวันสดใสแสงส่องลอดทิวไม้ลงไปต้องฟองขาวของกระแสน้ำตกเป็นประตูปะพรังแวววาว ก็และที่ริมกระแสน้ำสายธารนั้นแหละเป็นที่ตั้งอาศรมของพระโยคีผู้หนึ่ง ซึ่งท่านจะได้เห็นต่อไป”

(ฉันทน์ อรุณ : แสงวาริน)

๖) บทพรรณนาความรู้สึกของตัวละครที่ใช้กลบทวิวัฒนาการที่บังคับให้คำสุดท้ายของทุกวรรคซ้ำกับคำแรกของวรรคถัดไป ซึ่งผู้รจนานต้องใช้ความสามารถมากขึ้น ว่าดังนี้

“แล้วเมืองทองหายวับไปกับตา
หมองอารมณ์ตรมนี้แล้วตริตรอง
นานเหลือนึกเหลือจะเนค่านวนนับ
สถานที่เมืองทองลูกต้องการ
นอนกลางดินกินกลางป่าเวลากิน
ถึงใจรักหักจิตพาบิตร

กุมาริการ้องให้ฤทัยหมอง
ตรองตรึงเห็นว่าต้องกันดารนาน
นับวันไกลมิได้กลับเมืองทองสถาน
การเดินทางยังนานไม่แน่นอน
กินบนดินอาหารคงพงไพรสร
ออกเร่ร่อนสองคนผจญภัย”

(ฉันทน์ อรุณ : อาถรรพณ์สวาท)

“ยักษ์”

๗) บทอัครรรยที่ดี เหมาะสม เด่นด้านการใช้สัญลักษณ์ บอกความจริง และสิ่งพึงทำ ว่าอย่าเล่นการพนันเพราะการพนันมีแพ้มีชนะไม่แน่นอนชัดเจน ว่าดังนี้

“พระยกนางวางเตียงให้เคียงหมอน
หนาวน้ำค้างหนาวลมประสมกัน
เหมือนโคถึกคึกคะนองทั้งสองฝ่าย
เพราะต่างตัวต่างถึกคึกพอควร
สารพาเฮโลเขาพาโคเข้าบ่อน
ไอ้แพะพาเพลิตเปิดตูปลิง
โคเข้าทั้งคูปิดประตูดังผาง
นักเลงทุกวันเชือกกันไม่ได้
เสร็จเช็ดล้างวัวต่างตัวต่างมุง
ไอ้แดงแทงตายมันไม่รอช้า
ไอ้แดงแทงหนัดไอ้แพะขัดเขาติด
ไอ้แพะเดินหน้าเพราะสากลัวแทง
ไอ้แพะเห็นเบาคิดเอาเพลียงมั่ง
ไอ้แพะเป็นรองสามสองพอดี
ไอ้แพะหนึ่งหลอกเล็ดออกหนึ่งแหง
ตกลงไอ้แพะชนะแน่น่าเกรง
เรื่องเล่นการพนันสิ่งนั้นอย่าหวัง
ไอ้แพะชนะเพราะไอ้แดงหมดแรงก่อน

ผู้ชายนอนปลอบปลุกให้สุขสันต์
อัครรรยติดต่อเริ่มก่อกรวน
เขาเปรียบให้ชนกันไม่หันหวน
เจ้าบ่อนรวนเรียกร้องตีกลองดัง
หมอเฒ่าเข้าก่อนคนหาบน้ำตามหลัง
ไอ้ตัวเข้าหลังเขาเรียกไอ้แดงแทงตาย
ก่อนแต่จะวางต้องเช็ดล้างสองฝ่าย
บางคนชั่วร้ายบ้างใช้มันทา
พอตีกลองตุงตุงโคมุงเข้าหา
ชัดปลายเขามาไอ้แพะสากลัวแทง
ไอ้แดงแทงชิดไอ้แพะติดทับแข็ง
ข้างฝ่ายไอ้แดงถอยแทงหลายที
ไอ้แดงถอยหลังเหนียวบอบหอบถี่
สิบห้าที่ไอ้แดงแทงพลาดเอง
ข้างฝ่ายไอ้แดงหมดแรงออกเหรง
พวกนักเลงโห่ดังขึ้นทั้งบ่อน
แพ้มั่งชนะมั่งกลีบกลอกหลอกหลอน
ดีกรอนรอนจะขอตัดเรื่องอัครรรย”

(ฉิน อรมุต : อาถรรพณ์สวาท)

๘) บทชมปาทิไพเราะ งดงาม ให้ความรู้สึกหรรษา ขณะเดียวกันก็สะท้อนความจริงของมนุษย์ว่ามีความสุขเมื่อได้อยู่กับคนรัก ว่าดังนี้

“พระรูตรีว่าชนนี้ให้ท้าย
จูงน้องชมดัง ไปดูจันทน์ห้วย
อบเชยออกช่อ ปลายตอลิ่งไต้
น้องบอกให้รู้ ว่านกตัวผู้ใจร้าย
เพราะผู้รัก ดอกน้องสกุณา
ดอกนางนม ดูเหมือนนมนางน้อง
นกแก่น้ำกา บินมาให้เจอ
นกเปล้าจับแปล้ว นกแก้วเกาะพลับ
นกน้อยอ้อยอิง เกาะกิ่งทองกวาว
ถ้าน้องใจกว้าง เหมือนนางปักขี

เข้าเคียงใกล้เข้าเคียงสายสุดใจ
ที่ปากกล้วย นางนกกรลงไข
นกไหนไม่รู้ นกตัวผู้เที่ยวพา
เหมียวเผลอไม่ได้ เดียวแทกซ้ายแทกขวา
ไม่น่าคัดค้าน โปรดสงสารเถิดเธอ
ชายต้องสาวผลัก พี่ค่อยลักต่อเผลอ
ดูเถิดเธอ นางปักขาทาวว
ชายจับถันน้อง ขอร้องอย่าฉาว
เหมียวเข้าเคียงคู่ ตัวผู้เบิกบาน
จูบที่นั่นน้อง รับรองว่าหวาน”

(ฉันทน์ อรุณ : อาถรรพณ์สวาท)

๙) บทนางเดิน (บทคร่ำครวญรำพัน บทโศก) ที่มีลีลา จังหวะเหมาะสม เนิบช้า มีเนื้อหากระทบอารมณ์ ว่าดังนี้

“พินมภาพาลูกนกเข้าดวง
ใจไม่เวียนเปลี่ยนแปรรักแน่นอน
ไอ้พี่ศักดิ์สิทธิ์ความรักแล้วหรือพี่
น้องแหงนหน้าดูมนุษย์ก็สุดอาย
จะตัดกล้วยตัดปลียังมีใย
อุ้มลูกน้อยคอยประคองเข้าช่องป่า
เดินพลางนางครวญหน้าवलเนตรน้อง
จากเรือนเหมือนนก พลัดตกจากรัง
ตามตัวทั่วจบ ไม่พบพี่ศักดิ์
เป็นกรรมของน้อง จะเรียกร้องผู้ใด
แรกน้องเป็นสาว บ่าวบ่าวมุ่งหมาย
ชายฉวยโอกาส ชายชาติไม่ดี
บุกพงดงแดน สุดแสนสังเวช

ความประสงค์ตามพี่ศักดิ์ไม่พักผ่อน
อุ้มลูกอ่อนพยายามเดินตามชาย
จึงหลบหนีเลิกร้างไปห่างหาย
เพราะเป็นมายไม่รู้ลึนที่นินทา
พี่ตัดใจจะไม่ขาดปรารถนา
พินมภาพาลูกนกเข้าดวง
เนื่องน้องชลา ในอุราห่วงหลัง
ความหวังเบื้องหน้า ไม่รู้ว่าจะอย่างไร
อกหักแล้วแน่ จะเสียวลคนไหน
คนไหนช่วยเหลือ โอบเอื้ออารี
พอดกเป็นมาย บ่าวบ่าวหน้าหนี
ชายหนีจากน้อง สาวต้องตามมา
น้ำเนตรไหลราย ไหลซ้ายไหลขวา”

(ฉันทน์ อรุณ : อาถรรพณ์สวาท)

๑๐) บทยักษ์จับสัตว์ที่ดี มีลีลาที่กระชับ ดุเดือด ซึ่งเหมาะกับเนื้อหา ว่าดังนี้

“เสียงการร้องก้องลั่นตะวันรุ่ง
รุ่งเรืองแสงรังสีระวีว
ฉวยบอกบิดแบกบ่าเที่ยวหาสัตว์
ก้าวเท้าเข้าซิดริบติดตามไป
ยักษ์ตรงเข้าใกล้ วัวได้กลิ่นสาบ
วัวตรงเข้าทอ ติดกอกพังกา
วัวทอเข้าโครง โกงโค้งโกงขวิด
วัวออกติดตั้ง ยักษ์วิ่งตามทัน
วัวถีบดังผาง ถูกคางถูกคอ
วัววิ่งลงห้วย ยักษ์ฉวยขาบิด
กระดุกยับดับแตก พุงแหกใส่ไหล
ไม่มีเหลือเนื้อย่อย่อยชะมัด

แสงแดดพุ่งส่องสอดยอดสิงขร
ยักษ์ตื่นนอนตอนสายสบายใจ
ยักษ์ล่อลัดแลลิ่งวิ่งไล่
เห็นวัวตัวใหญ่กินใบหญ้าคา
วัวคาบหญ้าวิ่ง ยักษ์ยิงขวางหน้า
วัววิ่งเข้าป่า ยักษ์ฉวยขาไว้ทัน
จับวัวไม่ติด ยักษ์โกรธาตาหัน
โซคมั่นอำนาจ ยักษ์ฉวยตีนติด
ยักษ์ตบวัวทอ ยักษ์ล่อทอผิด
วัวตื่นสุดฤทธิ์ ยักษ์ลากขามาฟัด
ยักษ์สำราญใจทมิฬกินเนื้อสัตว์
ที่ต้องขัดทิ้งบ้างดุกข้างโครง”

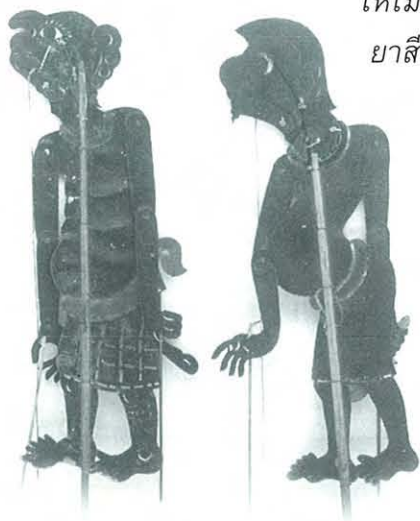
(ฉิน อรมุต : สามมกุฏ)

๑๑) บทตลกที่ดีใช้กลวิธีที่เหมาะสมหลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ตลก ขณะเดียวกันก็บันทึกสะท้อนอัตลักษณ์ของตัวละคร สภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ดังเช่น

บทตลกที่ใช้คำ ๒ แ่ง ๒ มุม เช่น

เท่ง : สมัยนี้ถ้าจะให้รวยไวก็ต้องเป็นแม่ค้า คือ การซื้อถูกขายแพง เพราะ
ไอ้ไหนๆ ก็ชิงกันขึ้นราคา เนื่องจากทางการเขาเฉยเสียแล้ว เรื่องการ
ควบคุมราคาของ ฎีกว่าถ้ามีทุนขึ้นมาจะเปิดร้านสัก ๒ คูหา ห้องหนึ่ง
ให้เมียค้าของชำ พวกข้าหมิ่น ดีปลี เคย เกลือ ผงซักฟอก
ยาสีฟันหรือสบู่พวกนั้น แล้วค่อยฉวยโอกาสขึ้นราคา แต่ว่า
กูต้องสั่งเมียไว้ว่าของขึ้นถ้าเราต้องพูดความจริงกับลูกค้า
เช่น สบู่ซื้อมาก่อนละ ๒ บาท ขอขึ้นเป็น ๓ บาท ผงซักฟอก
ซื้อมาของละบาท ขอขึ้นเป็น ๒ บาท หมายความว่า
ไอ้ไหนขึ้น ก้าต้องบอกให้เรารู้ อย่าไปหลอนเขา
แต่ไอ้สั่งเมียไว้ว่า ถ้าเคยขึ้น อย่าให้ใครรู้ คือ พยายาม
ทำให้กลุ่มเล็กแล้วขายในราคาเดิม เพราะไม่เหมาะที่
บอกให้เขารู้

(ฉิน อรมุต : สายเลือดลึกลับ)

“เท่ง-นุ้ย”

บทตลกที่ใช้คำ ๒ ความหมาย เพื่อลงให้คนฟังตีความหมายผิด ซึ่งก่อให้เกิด
อารมณ์ตลก เช่น

หนูนุ้ย : น้องทinker ก้าไม่น่าให้ผู้หญิงตัมให้

โห่ง : คนเดียวนีตัมกันง่าย ๆ พี่เจ้าเหอ กุก้าถูกเข้าที่หนึ่งแล้ว เมื่อนั้น
ทำบุญเดือนสิบและ ก้าเพื่อนมาชวนหุ่นแหล่หลุมกันแล้ว เราซื้อหมู
มาลัดตัว ก้าเท่าใดก้าเสียเท่ากันแล้วเจ็ดแปดคน กุก้าเอาและ พอ
แหล่เสร็จแล้ว ก้าพาหลบบ้าน มาถึงบ้านก้านึกขึ้นได้ว่าเม่โศก
หมั่นละยังไม่ได้ปันกันที่ละ ก้ากุหลบไปเล่าและไปถึงเพื่อนเขาเอากัน
คนกอง ๆ แหล่แล้ว ยังกองกุกองสุดท้ายเพื่อนบอกว่ากองเท่า ๆ กัน
และ กุก้าไม่แหล่ไหน กูรู้ว่าโศกหมูกองนี้ต้องถูกตัม เพราะเพื่อน
เลือกเอาก่อนแล้ว หมั่นว่ากองเท่า ๆ กันและ แต่กูรู้ว่ากูต้องถูกตัม

หนูนุ้ย : ตกลงหมิงได้น้อยแต่เพื่อนและน้อง

โห่ง : กูว่าได้เท่า ๆ กับเพื่อนนั้นและ

หนูนุ้ย : ครั้นได้เท่า ๆ กับเพื่อนแล้วถูกตัมหรือ

โห่ง : ออ การตัมนั้นมีหลายวิธี บางคนตัมเท่าแต่ดุกหมูล้วน ๆ บางคนใส่
ลูกฟักลงปมั้งหรือไม่ก็ผักกาด

(จิ้น อมุต : กามเทพผิดคิว)

๔. เกียรติคุณของหนังสือ อมุต

เนื่องจากหนังสือ อมุต ได้สร้างสรรค์ผลงานที่ดีมีคุณค่าไว้เป็นจำนวนมาก
เป็นที่ประจักษ์ หนังสือ อมุต จึงได้รับการยกย่องเชิดชู ทั้งจากหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ
ตามลำดับดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทาน
นามหนังสือ อมุต ว่า “หนังสือวรรณคดี” ซึ่งแปลว่า “คณะหนังสือที่ประกาศความดี”

“รางวัลแห่งเกียรติยศ”

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ยกย่องหนังฉิ่น อร์มุต ว่า เป็นบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมศิลปการแสดง (หนังตะลุง)

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ยกย่องหนังฉิ่น อร์มุต เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) โดยมีคำประกาศเกียรติคุณว่าดังนี้

“นายฉิ่น อร์มุต เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ ที่จังหวัดสงขลา ปัจจุบันอายุ ๕๘ ปี มีความสนใจหนังตะลุงอย่างจริงจังมาตั้งแต่วัยเด็ก ได้เรียนรู้ทั้งกระบวนการ รูปแบบและศิลปะการแสดงหนังตะลุงอย่างลึกซึ้งและแตกฉาน ท่านได้ยึดเป็นอาชีพตลอดมา รวมแล้วแสดงหนังมาไม่น้อยกว่า ๕,๒๐๐ ครั้ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความสามารถ เป็นเลิศในการเขียนบทหนังตะลุงเป็นที่เลื่องลือและยอมรับโดยทั่วไป นอกจากนี้ท่านยัง ประดิษฐ์ตัวหนังตะลุงที่ใช้แสดงเองเกือบทั้งหมด นอกจากจะเป็นผู้มีไหวพริบ ปฏิภาณ ยอดเยี่ยมและมีทักษะในการใช้ภาษาให้เกิดสุนทรียะในการแสดงแล้ว การแสดงทุกครั้ง ยังฝากข้อคิดที่เป็นคติสอนใจและเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้ชมอีกด้วย จนเป็นที่ ยอมรับและเคารพนับถือแก่บุคคลที่อยู่ในวงการหนังตะลุงและบุคคลทั่วไปเป็นอย่างสูง เคยแสดงหนังตะลุงหน้าพระที่นั่งถึง ๒ ครั้ง จนได้รับพระราชทานนามว่า “หนังอรรถโฆษิต” ในปี ๒๕๑๘

หนังฉิ่น อร์มุต หรือหนังฉิ่น ธรรมโฆษณ์ จึงได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง)”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ นายฉีว ทิพย์วารี ประชาชนชาวบ้านจังหวัดสงขลา ผู้แต่งบทหนังตะลุงที่เด่นยิ่งของภาคใต้ บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม (ด้านวรรณศิลป์) ของจังหวัดสงขลา กล่าวยกย่องบทหนังตะลุงของหนังฉิ่น อร์มุต ว่า “บทหนัง (ตะลุง) ของหนังฉิ่น อร์มุต เป็นบทหนัง (ตะลุง) ที่ดี กลอนดี เรื่องดี มีเหตุผล สอนดีไม่สูงเกินไป ตลกดี ไม่ลามก ไม่นอกเรื่อง”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ อ้วน เจียรบุตร ศิษยานิเทศก์เขตการศึกษา ๒ จังหวัดยะลา ผู้สนใจหนังตะลุง ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้จัดรายการ “สืบสานตะลุงศิลป์” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ หาดใหญ่ กล่าวยกย่องบทหนังตะลุงของหนังฉิ่น อร์มุต ว่า “บทหนังตะลุงของหนังฉิ่น อร์มุต ดีเด่นหลายประการ เช่น กลอนลงตัว ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ได้ความดี เห็นภาพชัดเจน เช่นว่า “นายโกศกัฏ์ถูกยิงล้มกลิ้งตาย” เนื้อเรื่องน่าสนใจให้แง่คิด คุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้ฟัง ชื่อเรื่องลงตัวสามารถบอกสารัตถะของเรื่องได้ทันที เช่น ฝนหลงฟ้า ดอกฟ้าละอองดิน มัจจุราชเจ้าเล่ห์ ฯลฯ การดำเนินเรื่องกระชับทันใจ เนื้อหาทันสมัยทันสมัย แต่ไม่ทิ้งขนบหนังตะลุงใช้ศัพท์ถูกต้องงดงามมีบทตลกที่สมเหตุสมผลและมีลักษณะเฉพาะตน”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หนึ่งนรินทร์ ชาทอง อาจารย์สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนวัดเลียบ ตำบลคลองหลา อำเภอกลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา ประธานชมรมหนังตะลุง จังหวัดสงขลา นายหนังตะลุงผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับการยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติว่า เป็นผู้มีความดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขา ศิลปะการแสดงหนังตะลุง กล่าวยกย่องบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ว่า “เรื่องของหนังฉิ้น อรมุต ชวนติดตาม มีเอกภาพมีสาระ มีคติธรรม ตลกได้เหมาะสม มีศิลปะในการตลกไม่ลามก”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หนึ่งผวน สำนวนทอง (ผวน เสงี่ยม) นายหนังตะลุงผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดพัทลุง ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง กล่าวยกย่องบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ว่า “บทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต เป็นบทหนังตะลุงที่ดี คือมีความสมเหตุสมผล พฤติกรรมของตัวละครของหนังฉิ้น อรมุต จะมีเหตุผลที่สามารถจะอธิบายได้ เนื้อหาสลับซับซ้อน ชวนติดตาม กระชับ บทตลกดีไม่ตลกนอกเรื่องเลย บทสอนน่าสนใจ เนื้อเรื่องทันสมัย แต่ก็ไม่ทิ้งรูปแบบของหนังตะลุง”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หนึ่งสุภาพ ชุมยวง อาจารย์สอนภาษาไทย โรงเรียนวัดบ่อทราย เจริญธรรม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา นายหนังตะลุงผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม (การแสดงหนังตะลุง) ของจังหวัดสงขลา กล่าวยกย่องบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ว่า “บทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีเรื่องดีน่าติดตาม กลอนดีหาตัวจับยาก บทสอนง่าย ๆ ประทับใจ บทตลกพอดีไม่ลามกไม่ออกนอกเรื่อง”

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏสงขลา พิจารณาว่า นายฉิ้น อรมุต (หนังฉิ้น อรมุต) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม ได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสภาสถาบันราชภัฏ พุทธศักราช ๒๕๔๓ หลายรายวิชา เป็นที่ประจักษ์ชัด จึงมีมติอนุมัติปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ นายฉิ้น อรมุต (หนังฉิ้น อรมุต)

“คือประโยชน์ของแผ่นดิน”

หนึ่งฉิ่น อรมุต ได้ฝากผลงานด้านหนังตะลุงไว้ในแผ่นดินนี้มากมายเหลือคณานับ ทั้งด้านการแสดงซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป จนกระทั่งได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็น “ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง)” ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

นอกจากผลงานด้านการแสดงหนังตะลุงแล้ว หนึ่งฉิ่น อรมุต ยังมีผลงานด้านการประพันธ์ หรือแต่ง บทหนังตะลุงไว้อีกไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เรื่อง ซึ่งผลงานดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นสื่อที่หนึ่งฉิ่น อรมุต ใช้ในการถ่ายทอด เรื่องราวสู่ผู้ชมแล้ว บทประพันธ์ของหนึ่งฉิ่นยังกลายเป็น มรดกทางวัฒนธรรมที่ลูกศิษย์ลูกหาได้นำไปใช้แสดง และนักวิชาการ ตลอดจนผู้สนใจใคร่รู้ด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน และด้านการแสดงหนังตะลุงยังได้นำไปศึกษาวิเคราะห์ ถึงสาระที่ปรากฏอยู่ในบทหนังตะลุงเหล่านั้นอีกมิติหนึ่งด้วย

ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตของหนึ่งฉิ่น อรมุต และผลงานของท่าน ที่มีผู้สนใจนำไปศึกษา ปรากฏเป็น ชิ้นงานเอกสารแล้ว ได้แก่

งานวิจัย เรื่อง “ชีวิตและ ผลงานวรรณกรรมหนังตะลุง ของหนึ่งฉิ่น ธรรมโฆษณ์” ของ “โสภา สมเขหาใหญ่” นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา ได้ ศึกษไว้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งปรากฏสาระสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับ ผลงานของหนึ่งฉิ่น อรมุต ดังนี้

๑) วรรณกรรมหนังตะลุงของหนึ่งฉิ่น อรมุต ในส่วนของเนื้อหาของบทหนังตะลุง มีองค์ประกอบ คือ โครงเรื่อง ซึ่งหนึ่งฉิ่น อรมุต จะสร้างประเด็นความขัดแย้งไว้ ๓ ลักษณะ คือ ความขัดแย้งภายในใจตัวละคร ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ ทั้งนี้แนวคิดส่วนใหญ่ได้มาจากคำสอนในพระพุทธศาสนา

๒) นอกจากนี้ หนึ่งฉิ่น อรมุต ยังได้สร้างตัวละครเป็นตัวละครประจำคณะไว้ตัวหนึ่ง คือ “อ้ายโห่ง” โดยกำหนดให้เป็นน้องชายของ “เห่ง” ตัวตลกเอกของหนังตะลุงที่มีมาแต่เดิม

๓) ในวรรณกรรมของหนึ่งฉิ่น อรมุต ได้กำหนดหรือสร้างฉากของเรื่องไว้ มากมายหลายแบบ สามารถก่อให้เกิดบรรยากาศต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ ในเนื้อเรื่อง และการเดินเรื่อง

๔) บทสนทนา ในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ได้สะท้อนและแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครอย่างแยบยล

๕) รูปแบบของการใช้คำประพันธ์ในบทหรือ “บทขับ” หนังสือ อรมุต จะใช้รูปแบบกลอนแปด หรือกลอนตลาดเป็นพื้น นอกจากนี้จะใช้กลอนสามห้า กลอนกลบท กลอนพิเศษ และมีการใช้กลอนทอยในจังหวะการเดินเรื่องที่เหมาะสม

๖) ด้านการใช้ศิลปะการประพันธ์ หนังสือ อรมุต ได้ใช้คำให้เกิดอรรถาธิบายทางเสียงและความหมาย ซึ่งประกอบด้วย การเล่นคำซ้อน คำพวน และคำสัมผัส กับการใช้โวหารให้เกิดภาพพจน์ ประกอบด้วย อุปมา อุปลักษณ์ อธิพจน์ และปรพจน์

๗) ผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือ อรมุต ได้สะท้อนสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้หลายด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อ ค่านิยม การเมืองการปกครอง อาชีพ ประเพณีและการละเล่นพื้นบ้าน

พ.ศ. ๒๕๔๑ ผศ.เกษม วนาบแก้ว แห่งสถาบันราชภัฏสงขลา ได้วิเคราะห์ “ภูมิปัญญาที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังสือของหนังสือ อรมุต” โดยได้ศึกษาจากบทหนังสือจำนวน ๕๗ เรื่อง พบว่าปรากฏสาระแห่งภูมิปัญญาดังนี้

เอกสารผลงาน

๑) ภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษา ได้แก่ การเลือกใช้คำ และการเลือกใช้สำนวนที่หลากหลายและเหมาะสม

๒) ภูมิปัญญาด้านการประพันธ์ ได้แก่ การเลือกใช้รูปแบบคำประพันธ์ การสร้างฉาก และการสร้างบทสนทนาที่หลากหลายและเหมาะสม

๓) ภูมิปัญญาด้านการสอน ได้แก่ การใช้กลวิธีการสอน และการเลือกสิ่งที่สอนอย่างหลากหลายและเหมาะสม

๔) ภูมิปัญญาด้านการสร้างบทกล ได้แก่ กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน และกลวิธีการสร้างบทกลที่หลากหลายและเหมาะสม

๕) ภูมิปัญญาด้านการบันทึก ได้แก่ การบันทึกความเชื่อต่าง ๆ การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและผ่านมา การบันทึกประวัติความเป็นมาของเรื่องราวในแผ่นดิน การบันทึกสภาพชีวิตและสภาพสังคม ตลอดจนการบันทึกมิติทางวัฒนธรรม

๖) ภูมิปัญญาด้านอื่น ๆ ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านการตัดต่อเรื่อง ด้านการใช้สัญลักษณ์ และด้านการประยุกต์ที่หลากหลายและเหมาะสม

พ.ศ. ๒๕๔๔ ผศ.เกษม ขนากแก้ว แห่งสถาบันราชภัฏสงขลา ได้ศึกษา “ภูมิปัญญา การสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต” ซึ่งจากผลการศึกษาวิเคราะห์ขึ้นนี้ พบว่าในบทหนึ่งตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีคุณค่าด้าน การถ่ายทอดหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไว้ในบทหนึ่งตะลุงอย่างแยบยล ซึ่งสามารถ สรุปสาระของงานชิ้นดังกล่าว ได้ดังนี้

๑) กล่าวได้ว่า หนังฉิ้น อรมุต เป็นปราชญ์ชาวบ้านแถบลุ่มทะเลสาบสงขลา ที่มีผลงานและภูมิปัญญาอันโดดเด่น มีผลงานด้านการแสดงหนังตะลุงไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ ครั้ง และเขียนบทหนังตะลุง ไว้ไม่น้อยกว่า ๑๐๐ เรื่อง

๒) หนังฉิ้น อรมุต มีภูมิปัญญาด้านการสอนหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่สอดแทรกไว้ในบทหนังตะลุงและการแสดงหนังตะลุงด้วยกลวิธีดังนี้

(๑) การเลือกใช้หลักธรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์

(๒) การใช้อุปมาเปรียบเทียบ

(๓) การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม

(๔) การใช้กลวิธีการสอนที่หลากหลาย

๓) หลักธรรมที่หนังฉิ้น อรมุต สอดแทรกไว้ในการแสดงหนังตะลุง และบท หนังตะลุง จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

(๑) หลักธรรมที่พึงรู้ ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ ปฏิจสมุปบาท โลกธรรม อริยสัจ นิพพาน วิสัยโลก หลักธรรมเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

(๒) หลักธรรมที่พึงมี ได้แก่ ความรู้จักสังเกตพิจารณาเหตุผล ความไตร่ตรอง รอบคอบระมัดระวัง ไม่ด่วนสรุป ความไม่ประมาท ความรู้จักตน ความรู้จักบุคคล ความกตัญญูกตเวที ความมีทิวฐัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม ความสำรวมตน ความรู้จักคบคน ความมีสัจจะ ความมีมนุษยธรรม (ความมีศีลห้าประการ) ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความไม่พยายาบท การให้อภัย ความรู้จักกาล ความเด็ดเดี่ยวมั่นคง การมองการณ์ไกล ความเพียรพยายาม ความรักสามัคคี ความมีปัญญาวิจารณ์ญาณ รู้จักถือเอาประโยชน์ ความตระหนักในคุณค่าของการทำดี ความรู้จักลำดับรับฟัง การรู้จักถาม การเอาใจใส่ต่อสังคม ความมีระเบียบวินัย ความรักศรัทธาในศีลปะวัณนธรรมของตน ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ความประหยัด ความสันโดษ และความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ

พ.ศ. ๒๕๔๔ วชิราภรณ์ ชนะศรี ได้เสนองานวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์จริยธรรม ที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต” เพื่อเป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้เสนอผลการศึกษาสรุปได้ว่า จริยธรรมที่ปรากฏในบทหนังตะลุง ของหนังฉิ้น อรมุต นั้น มีทั้งจริยธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะตน และจริยธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจริยธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะตนเป็นการวางแนวทางการประพฤติและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความ เป็นระเบียบต่อตัวบุคคลเป็นสำคัญ มี ๘ ประเด็นย่อย คือ

- (๑) ความมีเหตุผล
- (๒) ความอดุสาหะ
- (๓) ความอดทน
- (๔) ความรู้จักตน
- (๕) ความรู้จักเลือกคบคน
- (๖) ความรู้จักเลือกคู่ครอง
- (๗) ความสำรวมวาจา และ
- (๘) ความมีศีล

ส่วนจริยธรรมที่เกิดขึ้นเมื่อ
สัมพันธ์กับบุคคลอื่น เป็นแนวทางการ
ประพฤติและปฏิบัติ เพื่อยุ่ร่วมกับผู้อื่น
ในสังคมอย่างมีความสุขมี ๖ ประเด็นย่อย
ดังนี้

- (๑) ความกตัญญู
- (๒) ความซื่อสัตย์
- (๓) ความยุติธรรม
- (๔) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- (๕) ความสามัคคีและ
- (๖) ความมีสัมมาคารวะ

ภาพ

พ.ศ. ๒๕๔๖ ผศ.เกษม ขนากแก้ว แห่งสถาบันราชภัฏสงขลา ได้วิเคราะห์
“บทตลกที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีจุดมุ่งหมาย
เพื่อการศึกษาบทตลกที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่ ๑ กลวิธีการสร้างบทตลกที่ปรากฏในบทตลกของหนังสือ อรมุต

ประเด็นที่ ๒ วัฒนธรรม ลักษณะสังคม ปัญหาสังคม และลักษณะชาวบ้านภาคใต้
ที่ปรากฏในบทตลกของหนังสือ อรมุต

ประเด็นที่ ๓ สารัตถะที่ปรากฏในบทตลกของหนังสือ อรมุต

ทั้งนี้งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาจาก บทหนังสือของหนังสือ อรมุต จำนวน ๘๒ เรื่อง
สามารถสรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ได้ดังนี้

- ๑) หนังสือ อรมุต มีกลวิธีในการสร้างบทตลก อย่างน้อย ๑๐ วิธี คือ
 - (๑) การหักมุม
 - (๒) การใช้คำผวน

- (๓) การใช้คำ ๒ แ่ง ๒ มุม
- (๔) การให้ตัวละครตีความประสบการณ์ผิดพลาด
- (๕) การให้ตัวละครใช้เหตุผลแบบพาล ๆ
- (๖) การให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมแบบสันดานไร้สำนึก
- (๗) การเล่าเรื่องที่สามารถเป็นไปได้แต่เป็นไปได้
- (๘) การพูดถึงเรื่องเพศหรือเรื่องสัปดน
- (๙) การล้อเลียนบุคคลและล้อเลียนสังคม และ
- (๑๐) การใช้กลวิธีให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมแบบเกลือกจิมเกลือก

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่ปรากฏในบทกลของหนังสือ ธรรมะ มี ๘ ด้าน คือ

- (๑) ด้านความเชื่อ
- (๒) ด้านการประกอบอาชีพ
- (๓) ด้านการปรุงอาหาร
- (๔) ด้านการรักษาโรค
- (๕) ด้านการใช้ภาษา
- (๖) ด้านการตั้งชื่อ
- (๗) ด้านการเรียกขาน และ
- (๘) ด้านการละเล่น

๓) ลักษณะของสังคมภาคใต้ที่ปรากฏในบทกลของหนังสือ ธรรมะ มี ๓ ประการ

- (๑) เป็นสังคมเกษตรกรรม
- (๒) เป็นสังคมที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนา และ
- (๓) เป็นสังคมที่ประสมประสาน

๔) บทกลของหนังสือ ธรรมะ ได้สะท้อนเป็นปัญหาสังคมภาคใต้ไว้ ๔ ประการ คือ

- (๑) การเล่นเกมพนัน
- (๒) การทุจริตคอร์รัปชัน
- (๓) การแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ และ
- (๔) การค้าประเวณี

ดังนี้

๕) บทตลกของหนังฉิ่น อรมุต ได้แสดงถึงลักษณะของชาวบ้านภาคใต้ ใน ๑๐ รูปแบบ คือ

- (๑) มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นนักประพันธ์
- (๒) มีอารมณ์ขัน มีชั้นเชิง
- (๓) มีเขวาร์ ไหวพริบปฏิภาณ มีการมกล้ำ
- (๔) มีน้ำใจไมตรี
- (๕) ยึดมั่นในประเพณี
- (๖) เจ้าสำบัดสำนวน
- (๗) รักษาสิทธิของตน
- (๘) อนุรักษ์วัฒนธรรมของตน
- (๙) สนใจในเรื่องราวทางสังคมการเมืองการปกครอง และ
- (๑๐) นิยมชมชอบพรรคการเมือง (พรรคประชาธิปัตย์)

บทบาทด้านอื่น ๆ

จากการดำรงตนด้วยความเป็นศิลปิน ผู้ให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม ควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตแบบชาวบ้านธรรมดา ๆ คนหนึ่งในท้องถิ่นบ้านธรรมโฆษณ์ของหนังฉิ่น อรมุต ซึ่งยึดมั่นอยู่ในกฎระเบียบและเงื่อนไขของกฎบ้านระบิลเมือง และวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น จนกระทั่งส่งผลให้หนังฉิ่น อรมุต ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ดังกล่าวแล้ว หนังฉิ่น อรมุต ยังมีผลงานด้านอื่น ๆ ที่ได้รับการยกย่อง และหรือยอมรับในวงการสังคมมากมาย เช่น

๑. เป็นกรรมการสภาวัฒนธรรม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
๒. เป็นประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดธรรมโฆษณ์ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
๓. เป็นกรรมการโรงเรียนสงขลาวิทยาคม อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
๔. เป็นกรรมการสำนักวัฒนธรรม วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
๕. เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในเวทีการสัมมนาเกี่ยวกับหนังตะลุง เช่น การสัมมนาเรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาหนังตะลุงของสมพันธ์หนังตะลุงจังหวัดสงขลา” และการสัมมนาในหัวข้อ “เท่งเสวนา” ซึ่งจัดโดยสถาบันราชภัฏสงขลา

๖. เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษาในสถาบันต่าง ๆ เช่น

- นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย สถาบันราชภัฏสงขลา

- เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่บัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

- เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง การอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านให้กับ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

นอกจากบทบาทดังกล่าวแล้ว ยังมีบุคคลผู้สนใจและรักในการเล่นหนังตะลุง มาฝากเนื้อฝากตัวเพื่อเป็นศิษย์ของหนังฉิ่น อรมุด อีกหลายคน ซึ่งนายหนังเหล่านั้นมีทั้งที่ เรียนหนังไปเพื่อการประกอบอาชีพ และเรียนหนังไปเพื่อเสริมทักษะภูมิรู้ในฐานะนักวิชาการ หรือด้วยความชื่นชมเป็นอาชีพเสริมด้วยใจรัก ปรากฏชื่อดังนี้

๑. หนังสุริยะ สุจริตธรรการ

๒. หนังจรรยา แก้วเจริญ

๓. นายสงวณ แก้วสมบูรณ์

๔. นายชูศักดิ์ บริสุทธิ์

๕. นายบุญชู กล่อมเกลี้ยง

๖. จำสิดรี เจริญ บัวทอง

๗. นายสุภัทร ช่างชุด

๘. นายสุจินต์ ฉิมศรี

๙. นายชม อนุสาร

๑๐. นายผ่อง คชกาญจน์

๑๑. นายพนสิทธิ สิทธิพันธ์

๑๒. นายสมบูรณ์ สุขช่วย

๑๓. นายไสว เกตุสุริยงค์

๑๔. นายโสมสุริยา ภัทรานนท์

๑๕. นายระงับ ไพฑูรย์เจริญศิลป์

๑๖. นายสุเทพ สังข์เกษม

๑๗. นายสุชีพ จองเดิม

๑๘. นางโสภา สมเขาใหญ่

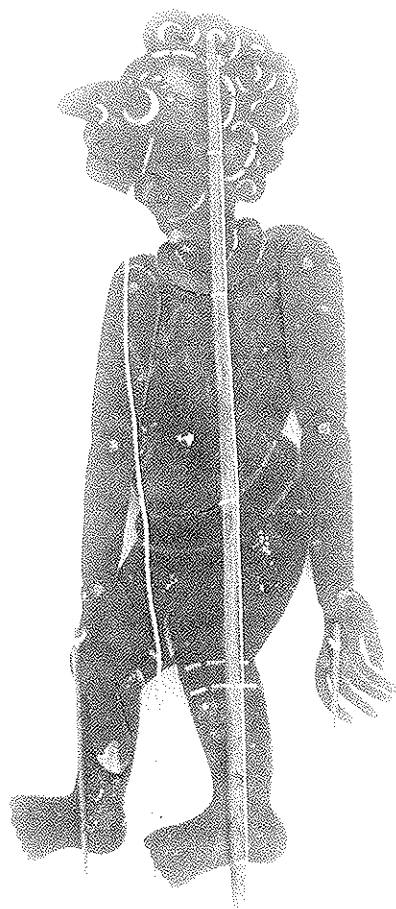
เท่ง

โเท่ง

ผลงานชิ้นสำคัญอีกประการหนึ่งที่หนังฉัน อรมุต ได้ฝากไว้กับวงการหนังตะลุง และฝากไว้ในแผ่นดินนี้ คือ การสร้าง “อ้ายโห่ง” ตัวตลกประจำคณะได้กล่าวไว้แล้ว ด้วยว่า “อ้ายโห่ง” นั้นมีลักษณะเฉพาะตัวที่หนังฉันกำหนดให้ กล่าวคือ ให้เป็นน้องชายของอ้ายเท่ง ซึ่งลักษณะเด่นของ “อ้ายโห่ง” ก็คือ จะเรียกพี่ชายคืออ้ายเท่ง ด้วยสรรพนามว่า “พี่เจ้า” อันเป็นคำเรียกที่คนใต้โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสงขลาใช้เรียกผู้ชายที่บวชแล้ว เรียนแล้วและสึกออกมาเป็นชาวบ้านค่อนข้างจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ทางโลก ทางธรรมอยู่บ้าง และดำรงตนเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านทั่วไป แต่ในบางกรณีคำเรียก “พี่เจ้า” อาจถูกนำไปเรียกในเชิงล้อเลียนหรือเสียดสีบ้างตามแต่กรณี

ลักษณะการสร้างมุขตลกของ “อ้ายโห่ง” ก็คือ การพูดจาเข้าทำนองพูดเรื่องหนึ่ง ไปออกอีกเรื่องหนึ่ง โดยลากเข้าหาเรื่องที่พูดได้อย่างแยบยล ชวนให้คนฟังคล้อยตาม แล้วจบลงด้วยเหตุการณ์ หรือเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวกับประเด็นที่ยกมาเป็นหัวเรื่องเลย “อ้ายโห่ง” จึงเป็นเสมือนเด็กที่ไม่มีใครถือสาหาความ หรือเอาเรื่องเอาราวอะไรมากนัก แต่ก็ไม่มีใครรังเกียจด้วยว่าไม่ได้ให้ร้ายใครให้เสียหาย

โห่ง

“ไม่หมดสิ้นคำเล่าขาน”

นายเจิม	เฮ...น้องเอื้อน รับหนังสือ	วัดธรรมโฆษณ์ มาเล่น	เขาทอดธุณ ไปแลใหม่
นายเอื้อน	พี่เจิมเหอ ทั้งเจ็บพุง ไปหาหมอ อยากอ้อไป	เมียผม ทั้งไข้ กินยา กะกลัว	ไม่ค่อยสบาย มาสองวัน สาวยังชั่ว เรื่องของหมัน
นายเจิม	ออ...น้องแดง กินยาหมัน	หมันอ้อเจ็บ กะหาย	สักกี่วัน คงได้ไป
นายเอื้อน	ใช่ไม่ชวน เรื่องแลหน้า แต่ว่าชื่อ ได้ของขลัง	น้ำเณรดำ แกขอบ แกบอกแล มาใช้	แกไปมั่ง มาแต่ไหน แล้วติดใจ ป้องกันตัว
นายเจิม	หา! ว่าพริ้อ ได้ของขลัง เขามีแจก มีของดี	ไม่เห็น แล้วหยบ หรือให้เช่า ติดตัว	บอกกันมั่ง นำเชกหัว ผมไม่กลัว สา...บายใจ
นายเอื้อน	ผมได้ยิน แกหัวจน เพราะอ้ายเท่ง หมันเข้าไป ฤๅษีหายไป บอกกับอ้าย เอาไปเถิด เป็นของที่ เท่งกุกกับ เหล็กโคนคู่	น้ำเณรดำ น้ำตา ก่อนจะลา กราบเท้า เข้าไปตะ เท่งว่า พ่อแจก ยังไม่เข้า รับมา หมันดี	แกเล่าว่า น้ำมูกไหล ฤๅษีไป ขอของดี แล้วออกมา นี่ลูกนี่ ให้ฟรีฟรี จงเข้าใจ แล้วนั่งดู ที่ตรงไหน
นายเจิม	ฮ่า ฮ่า ฮ่า เหล็กโคนคู่	น้องเอื้อน แล้วใคร	ชาติ...หรรอยใจ อ้อยังเข้า